www.globalpse.org

GLOBAL
Global Politika ve Strateji

Türkiye Toplumsal Eğilimler Anketi 2015

Global Rapor 1
Mart 2015

GLOBAL
Global Politika ve Strateji

Türkiye Toplumsal Eğilimler Anketi 2015

Toplum ve Ekonomi Çalışmaları Merkezi

Ankara, 2015

GLOBAL
Global Politika ve Strateji

GLOBAL, bilimsel araştırma ve analizler yapan, eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunan bağımsız bir düşünce kuruluşudur. GLOBAL; küresel politika, ekonomi ve strateji alanlarında çalışmalar yapmayı; hızla küreselleşen riskler düzleminde farkındalık oluşmasını, geliştirilen stratejilerin farklı yol ve yöntemlerle tanıtılmasını ve çözüm araçları geliştirilmesini; strateji oluşturmaya yönelik olarak, eğitimler vermeyi, kamu, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelere yönelik olarak programlar düzenlemeyi, bilimsel araştırmalar yoluyla, global politika, ekonomi ve strateji konularında bilimsel düşünce ve tezler ortaya koymayı; yerel, bölgesel ve küresel düzeyde bilgi, analiz, eğitim ve danışmanlık desteği sağlamayı amaçlamaktadır.

www.globalpse.org

Global Türkiye Toplumsal Eğilimler Anketi 2015
Toplum ve Ekonomi Çalışmaları Merkezi

Global Politika ve Strateji Rapor No: 1, 2015
ISBN: 978-605-65396-1-9

Mutlukent Mah. 1966. Cd. No. 4
Ümitköy, Çankaya/ANKARA
Tel: 0 312 236 1121
Faks: 0 312 236 1303

© Mart 2015. Tüm yayın hakkı Global Politika ve Strateji Yayınlarına aittir. Akademik etik kuralları esas alınarak kaynak göstermek şartıyla tanıtım veya eğitim amacıyla kısa alıntılar yapılması dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik olarak izinsiz basımı, yayını, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

Tasarım ve Baskı: Karınca Creative Ajans
Tel: 0312 431 54 83 - Faks: 0312 431 54 84
www.karincaajans.net - info@karincaajans.net

İçindekiler

YÖNETİCİ ÖZETİ 5

METODOLOJİ 9

TOPLUMSAL KAYGILAR 11

AVRUPA BİRLİĞİ 15

IŞİD ve SURİYE 17

ÇÖZÜM SÜRECİ 21

KURUMLARA GÜVEN 25

SUÇ ALGISI 27

EKONOMİK ve SİYASİ İSTİKRAR 33

EKONOMİK DURUM 37

GÜNCEL TOPLUMSAL EĞİLİMLER 39

İLETİŞİM KAYNAKLARI 43

SİYASİ TERCİHLER 45

DEMOGRAFİ 49

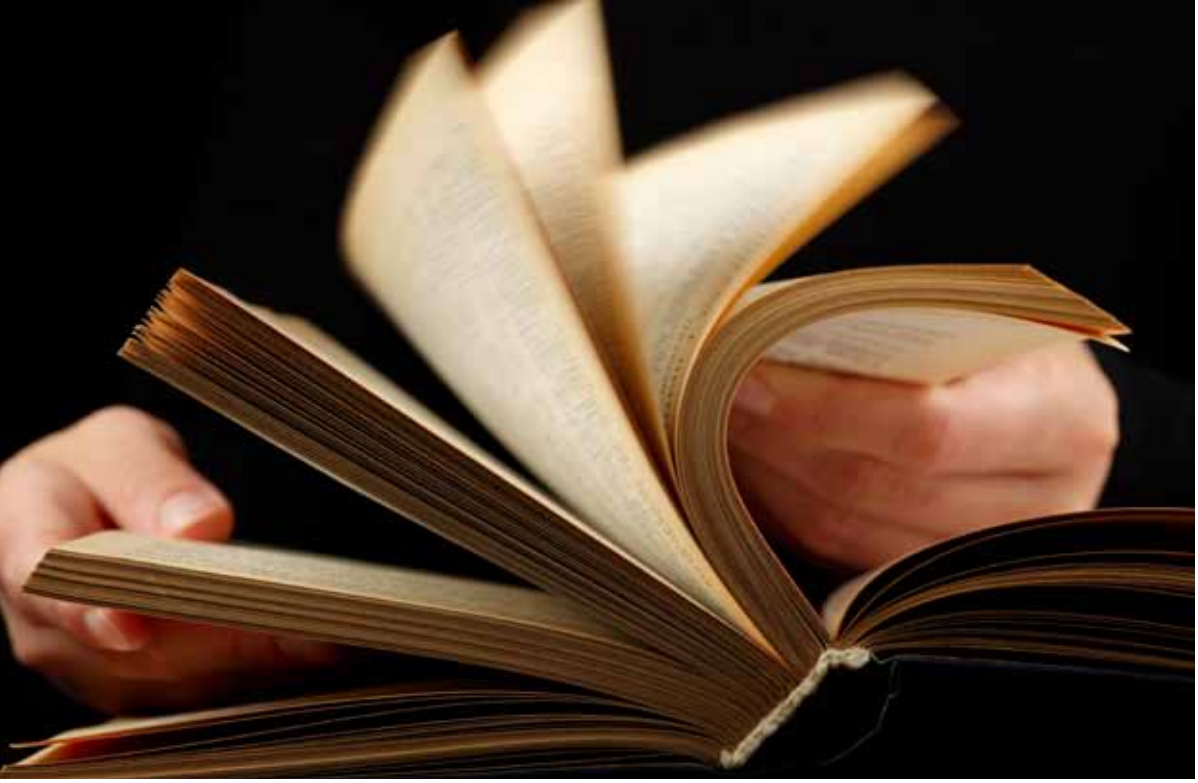

yönetici özeti

Toplumsal Eğilimler Anketi 26 ilde 2209 katılımcı ile yüz yüze görüşme yöntemi ile 20 Ocak - 7 Şubat 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında katılımcılara farklı konulardaki kaygı düzeyleri, Irak Şam İslam Devleti (IŞİD), çözüm süreci, kurumlara güven düzeyleri, suç algıları, ekonomik ve siyasi istikrar, güncel toplumsal eğilimler, iletişim kaynakları ve siyasi tercihleri ile ilgili düşünceleri sorulmuştur.

Katılımcıların farklı toplumsal ve ekonomik konulara ilişkin kaygıları 0 ile 10 arasında değişen kaygı ölçeği üzerinden ölçülmüştür. Katılımcılar, toplam 21 farklı başlıkta ele alınan konular içerisinde 10 üzerinden ortalama 8,4'lük değerle en çok uyuşturucudan kaygı duymaktadırlar. Uyuşturucuyu ortalama 8,1 ile terör eylemleri ve 8,0 ile PKK takip etmektedir. Dördüncü sırada ise ortalama 7,9'luk aynı değerle yolsuzluk, IŞİD, işsizliğin artması ve kadına yönelik şiddet yer almaktadır.

Kaygı ölçeğinde en dikkat çekici sonuç 21 farklı konuya ilişkin kaygı düzeyleri sıralamasında dinî cemaatlere ilişkin kaygının 6,2'lik değerle 20. sırada yer almasıdır. Gündemde dinî cemaatlerle ilgili olarak devam eden tartışmaların aksine, toplumda dinî cemaatlerden endişe düzeyi oldukça düşüktür.

Kaygı düzeylerinde dikkat çeken bir diğer konu da "Özgecan cinayeti" öncesinde yapılmış olmasına rağmen bu çalışmada kadına yönelik şiddete ilişkin toplumsal kaygının terör ve uyuşturucudan hemen sonra geliyor olmasıdır. Bu tarihten sonra yapılacak çalışmalarda kadına yönelik şiddetle ilgili olarak tolumda zaten yüksek olan bu hassasiyetin daha da artacağı öngörülebilir.

Toplumsal kaygıların bireylerin siyasi tercihlerine göre dağılımı incelendiğinde uyuşturucu, terör, PKK ve yolsuzluk konularının parti tabanlarının en çok kaygılandığı konular olduğu görülmektedir.

Katılımcıların yaklaşık %60'ı Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğini desteklemektedir. AB üyeliğine yönelik bu destek, başka bir açıdan okunduğunda toplumun Türkiye'nin yüzünü Batı'dan Doğu'ya çevirmesi anlamına gelecek siyasi, ekonomik ve askerî politikalara yönelik desteğinin oldukça düşük olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

Ankete katılanların %89,7'si IŞİD'i terör örgütü olarak tanımlamaktadır. Diğer taraftan, %1'i Halifelik, %2,2'si ise Müslümanlar için savaşır olarak tanımlamaktadır. Bu oran aslında IŞİD konusunda Türkiye kamuoyunda güçlü bir algının olduğunu ortaya koyarken, "Müslümanlar için savaşır" şeklindeki algının oluşmasında IŞİD'in ortaya çıktığı 2013 yılından bugüne kadar kimi uzman, akademisyen ya da siyasetçiler tarafından IŞİD'in tanımlanması konusunda net ifadeler kullanılmamasının etkisi olabilir.

Ankete katılanların %54'ü IŞİD'in Türkiye'yi hedef alan şiddet eylemi yapabileceğine inandığını belirtirken %46'lık bir oran ise buna inanmamaktadır. Bu oran, Türkiye'de toplumun yarısından fazlasının IŞİD tarafından gerçekleştirilecek bir eylemden endişeli olduğunu göstermektedir.

Ankete katılanların %64'ü, Türk askerinin IŞİD'e karşı karadan sınır ötesi askerî operasyonlarda yer almasını istememektedir. Esad rejimine karşı askerî bir operasyon düzenlenmesini onaylamayanların oranı ise %75'dir. İkisi birlikte değerlendirildiğinde katılımcıların, Türkiye'nin Suriye'deki çatışmadan uzak durması gerektiğine inandıkları ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan bu oranlar aynı zamanda toplumun Esad rejimini IŞİD'e göre aynı oranda tehdit olarak görmediğini, dahası toplumun Türkiye'nin Suriye politikasında askerî bir seçeneği onaylamadığını göstermektedir.

Çözüm süreciyle ilgili olarak katılımcıların %36'sı çözüm süreci "Millî birlik ve kardeşlik projesidir." derken katılımcıların %64'ü bu cevabı onaylamamıştır. Benzer şekilde çözüm süreci "Terör sorununu bitirecektir." diyenlerin oranı %27 iken, terör sorununu bitireceğine inanmayanların oranı %73'tür.

Kurumlara güven düzeyi incelendiğinde Jandarma ve Ordunun diğer kurumlara kıyasla gözle görülür bir biçimde en güvenilir kurumlar olarak öne çıktığı görülmektedir. Jandarma %83,3'lük oranla en güvenilir kurum iken bunu %81,8 ile Ordu, %67,9 ile Polis, %55,4 ile Cumhurbaşkanı, %53,5 ile TBMM, %52,9 ile Hükümet, %45,9 ile Yargı ve %27,8 ile Medya izlemektedir.

Türkiye'de son zamanlarda suç oranlarının arttığını düşünenlerin oranı da oldukça fazladır. Katılımcıların %78,1'i son zamanlarda suç oranlarının arttığını ifade etmektedirler. Tüm partilerin tabanlarının büyük çoğunluğu Türkiye'de son zamanlarda suç oranlarının arttığı

konusunda hemfikirdir. Katılımcıların %54,7'si son zamanlarda terör olaylarının arttığını ifade etmektedirler. Uyuşturucu kullanımının arttığını ifade edenlerin oranı ise %87,4'dür. Uyuşturucu ve kullanımına yönelik yüksek kaygılar aynı zamanda mücadeleye ilişkin algıları da şekillendirmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%66,85) bonzai vb. uyuşturucu madde kullanımı ile etkin mücadele edilmediğini düşünmektedirler.

Katılımcıların büyük çoğunluğu (%66,3) Türkiye'de son zamanlarda yolsuzluğun arttığını düşünmektedir. Yolsuzlukla mücadele konusunda %55,7'lik bir kesim, mücadele edilmediği yönünde görüş beyan ederken katılımcıların %44,3'ü Türkiye'de yolsuzlukla mücadele edildiğine inandıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların %54,5'i Türkiye'nin siyasi açıdan istikrarlı olduğunu düşünürken, %50,5'i de ekonomik açıdan istikrarlı olduğunu ifade etmektedir.

Katılımcıların %54,4'ünün düzenli ödenmesi gereken borcu bulunmaktadır. Diğer bir deyişle katılımcıların yarısından fazlası borçlu durumdadır. Bu durumla doğru orantılı olarak katılımcıların yarısından fazlası (%50,8) geçinemediğini ya da kıt kanaat geçindiğini ifade etmektedir.

Katılımcıların yaklaşık %70'i Türkiye'nin güvenli bir ülke olduğunu ifade etmektedir. Ancak özgürlüklere ilişkin algının güvenlik algısına kıyasla oldukça düşük olduğu göze çarpmaktadır. Her iki katılımcıdan birisi Türkiye'de özgürlüklerin arttığına katılmamaktadır. Basın özgürlüğü konusundaki algı ise daha düşüktür. Katılımcıların yaklaşık %53'ü "Türkiye'de basın özgürdür" ifadesine katılmamaktadır.

Özgürlük algısıyla ilgili olan bir konu da yargının ne kadar bağımsız olduğudur. Katılımcıların %61'i "Türkiye'de yargı bağımsızdır." şeklindeki ifadeye katılmamaktadır. Diğer bir deyişle toplum gerek kaygılarının giderilmesi gerekse özgürlüklerinin garanti altına alınması noktasında son başvuru merci olan yargının bağımsız olarak hareket edeceğine inanmamaktadır.

Yolsuzluk iddaları ile ilgili olarak katılımcıların yaklaşık %73'ü dört bakanın Yüce Divan'a gönderilmemelerini yanlış bulmaktadır. Katılımcıların yaklaşık %56'sının Türkiye'de yolsuzlukla mücadele edildiğine inanmıyor olmaları ile birlikte değerlendirildiğinde Yüce Divan oylamasında ret kararı alınması yargıdan sonra TBMM'ye güvenin de zedelendiğini düşündürmektedir.

Cumhurbaşkanlığı sarayı ile ilgili olarak katılımcıların çoğunluğu (%53,4) sarayın devletin itibarı için inşa edildiği şeklindeki görüşe katılmamaktadırlar. Bunda sarayın inşası ve giderleri ile ilgili olarak basında yer alan haberlerin etkili olduğu görülmektedir. Son dönemde gündemi sıkça işgal eden bir diğer konu da maden kazaları ve iş kazalarıdır. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%77,6) bu kazaları önlemek için gerekli tedbirlerin alınmadığını ifade etmektedirler.

Katılımcıların %59'u genel olarak yaşamlarından memnun olduklarını ifade ederken %41'lik bir kesim ise yaşamlarından memnun olmadıklarını beyan etmişlerdir. Katılımcıların %73'ü yasalar hazırlanırken toplumun taleplerinin dikkate alınmadığını düşünmektedir. Katılımcılar yasaların hazırlanması sürecinin yanı sıra uygulanması noktasında da sorunlar olduğuna dikkat çekmektedirler. Katılımcıların %72'si yasaların herkese eşit ve adil bir şekilde uygulanmadığını düşünmektedir.

Yasama erkinin yasaların hazırlanması aşamasında toplumun taleplerine kulak vermesini isteyen katılımcılar aynı zamanda yürütmenin talimatlarının sorgulanmadan yerine getirilmesine de karşı çıkmaktadır. Katılımcıların %76'sı hükümet yetkililerin talimatlarının sorgulanmadan yerine getirilmesine katılmadıklarını beyan etmişlerdir. Diğer bir deyişle toplum, verilen talimatların gerekliliği ve gerekçeleri konusunda ikna olmayı beklemektedir.

Güvenlik ve özgürlük dengesi ile doğrudan ilgili olan telefon dinlemelerine ilişkin soruya verilen yanıtlar katılımcıların tercihlerini özgürlükten yana yaptıklarını net bir biçimde ortaya koymaktadır. Katılımcıların yaklaşık %80'i güvenlik güçlerinin mahkeme kararı olmaksızın telefon dinlemesine karşıdır. Bu durum aynı zamanda yargıya ve yargı bağımsızlığına olan inancı aşınmış olsa da toplumun büyük çoğunluğunun yargıyı, denetleyen ve gözetleyen bir kurum olarak görmek istediğini ortaya koymaktadır.

metodoloji

Toplumsal Eğilimler Anketi 26 ilde 2209 katılımcı ile yüz yüze görüşme yöntemi ile 20 Ocak - 7 Şubat 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Katılımcı sayısı (örneklem) %2 hata payı esas alınarak belirlenmiştir. Araştırmanın evreni merkez ve kır dâhil olmak üzere IBBS-NUTS1 düzeyindeki 18 yaş üstü Türkiye nüfusudur.

Örneklem, IBBS-NUTS 2 (İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması) kriterlerine göre Türkiye'yi oluşturan 12 bölgede Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından oluşturulmuş olan 26 il kümesinden seçilen 26 il nüfusundan tesadüfi yöntemle belirlenmiştir.

Örneklem; çok aşamalı, tabakalı, kümeli ve rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Tabakalama işlemi nüfus grupları kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

GLOBAL

1

Toplumsal Kaygılar

Katılımcıların farklı toplumsal ve ekonomik konulara ilişkin kaygıları 0 ile 10 arasında değişen kaygı ölçeği üzerinden ölçülmüştür. Grafikte de görüldüğü üzere katılımcılar toplam 21 farklı konu içerisinden ortalama 8,4'lük değerle en çok uyuşturucudan kaygı duymaktadırlar.

Uyuşturucuyu ortalama 8,1 ile terör eylemleri ve 8,0 ile PKK takip etmektedir. Dördüncü sırada ise ortalama 7,9'luk aynı değerle dört farklı konu yer almaktadır. Bunlar grafikteki sıralarına göre yolsuzluk, IŞİD, işsizliğin artması ve kadına yönelik şiddettir.

Suriyeli mültecilerden duyulan kaygının 7,2 puan olduğu görülmektedir. Türkiye'de bulunan Suriyeli kayıtlı mültecilerin sayısı yaklaşık 1,65 milyondur. Nüfus oranlarını bile değiştiren bu düzeyde yüksek bir göç dalgasının pek çok olumsuz yansıması olmuştur. Suriyeli mülteciler ve yerel halk arasında yaşanan bazı gerginlikler, devletin yaptığı büyük harcamalar, medyada Suriyeli mültecilerle ilgili çıkan haberler bu olumsuz algının yayılmasında etkili olmuştur. Şunu da belirtmek gerekir ki, mülteciler bir yandan "savaştan kaçarak mağdur olan" ve "yardıma muhtaç insanlar" olarak değerlendirilirken, diğer yandan "istikrarsızlığın kaynağı", "işlerimizi elimizden alıyorlar" "devletin parası vatandaşımıza değil bunlara harcanıyor", "suçların artmasına yol açıyorlar" şeklinde de algılanmaktadır.

Kaygı düzeyinin daha çok Suriyeli mültecilerle günlük yaşamlarında birebir temas halinde olan bölge insanında daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Altı çizilmesi gereken bir başka husus da, mülteciler her ne kadar ülkenin pek çok yerine dağılmış olsalar da çoğu vatandaşımızın bu insanlarla herhangi bir şekilde yüz yüze gelmemiş olduğunu, bu nedenle kaygı ölçeklerinin düşük olduğu ya da hiç olmadığı da değerlendirilebilir.

Kaygı ölçeğinde en dikkat çekici sonuç dinî cemaatlere ilişkin kaygının 6,2'lik değerle sağlık siteminden hemen önce en sonda yer almasıdır. Gündemde dinî cemaatlerle ilgili olarak devam eden tartışmaların aksine, toplumda (diğer 20 farklı konu ile kıyaslandığında) dinî cemaatlerden endişe düzeyi oldukça düşüktür. Katılımcılara göre uyuşturucu, terör, kadına

Aşağıda belirtilen her bir maddeye göre kaygılanma derecenizi puanlar mısınız?

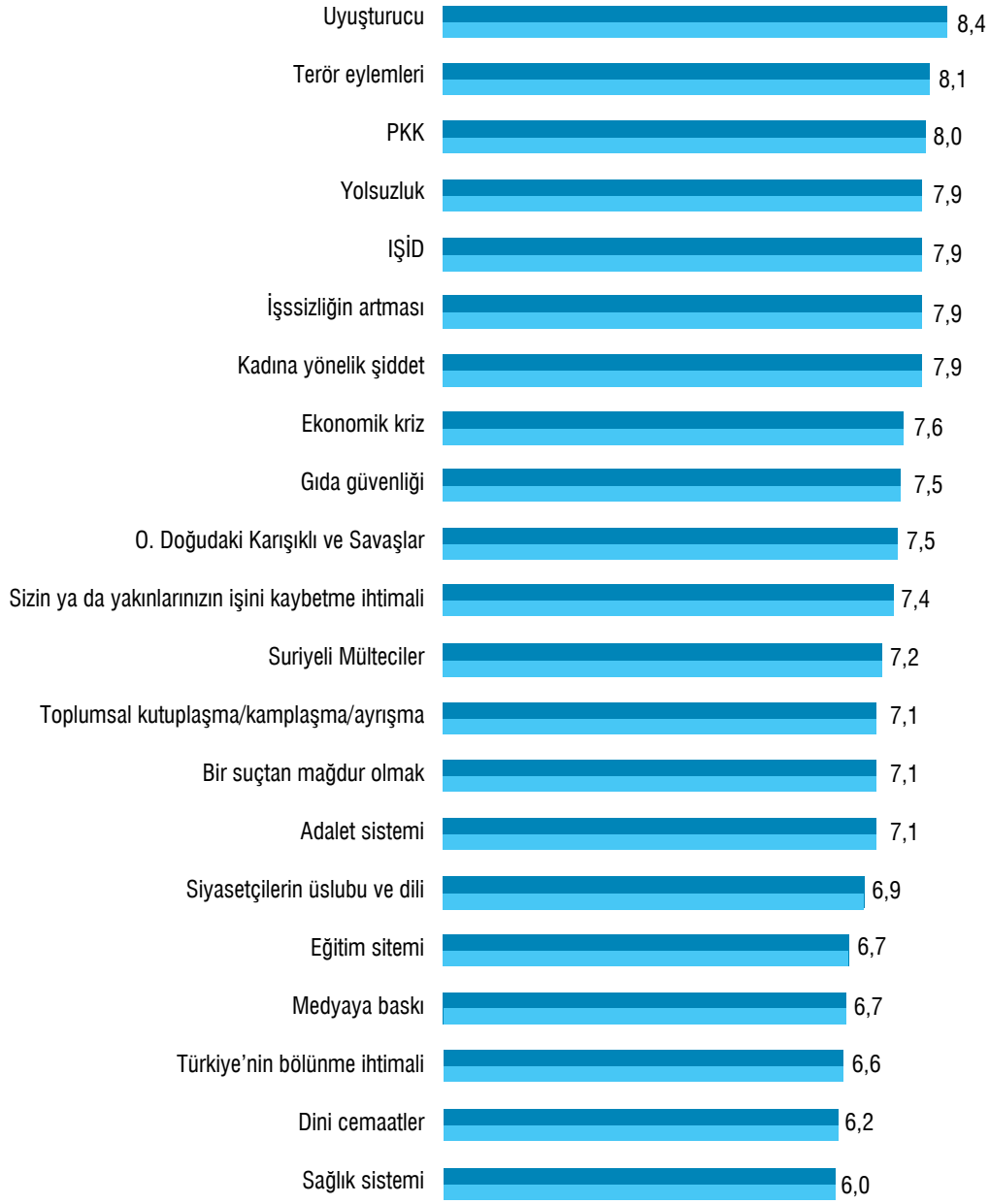

yönelik şiddet, yolsuzluk, işsizlik, ekonomik kriz, gıda güvenliği, Orta Doğu'daki savaşlar ve işini kaybetme ihtimali dinî cemaatlere kıyasla çok daha fazla kaygı uyandıran konulardır.

Kaygı düzeylerinde dikkat çeken bir diğer konu da anket "Özgecan cinayeti" (11 Şubat 2015) öncesinde yapılmış olmasına rağmen bu çalışmada kadına yönelik şiddete ilişkin toplumsal kaygının terör ve uyuşturucudan hemen sonra geliyor olmasıdır. Bu tarihten sonra

yapılacak çalışmalarda kadına yönelik şiddetle ilgili olarak toplumda zaten yüksek olan bu hassasiyetin daha da artacağı öngörülebilir.

Toplumsal Kaygıların Bireylerin Siyasi Tercihlerine Göre Dağılımı

	1. AK Parti	2. CHP	3. MHP	4. BDP/HDP	5. SP	6. BBP
Uyuşturucu	**8,27**	**8,88**	**8,08**	**8,51**	8,58	**8,56**
Terör eylemleri	**8,01**	**8,74**	**8,47**	6,25	**8,83**	5,55
IŞİD	**7,67**	8,26	7,79	**8,51**	7,25	5,33
İşsizliğin artması	6,94	**8,84**	**8,23**	**8,71**	**9,42**	6,89
PKK	**8,06**	**8,66**	**8,54**	4,18	8,50	5
Kadına yönelik şiddet	**7,55**	**8,66**	7,63	7,77	8,5	8
Yolsuzluk	6,56	**8,95**	**8,15**	**8,72**	**9**	**7,78**
Ekonomik kriz	6,65	8,61	7,78	8,36	8,25	7
Gıda güvenliği	6,74	8,30	7,76	8,48	7,6	6,56
O. Doğudaki Karışıklık ve Savaşlar	7,03	8,09	7,52	7,80	8,33	6,78
Sizin/yakınlarınızın işini kaybetmesi	6,60	8,19	7,59	7,97	8,75	7
Suriyeli Mülteciler	6,68	8,18	7,83	6,25	7,08	6,67
Adalet sistemi	5,52	8,18	7,41	**8,63**	**9,5**	7,22
Bir suçtan mağdur olmak	6,53	7,75	7,15	7,5	8,25	7,11
Toplumsal kutuplaşma	5,98	8,24	7,22	8,03	7,75	**7,67**
Siyasetçilerin üslubu ve dili	5,67	8,19	7,25	8,17	**8,83**	**7,33**
Eğitim sitemi	5,17	8,06	7,14	7,70	7,33	6,11
Medyaya baskı	4,91	8,26	7,10	7,88	7,83	**7,33**
Türkiye'nin bölünme ihtimali	5,67	8,03	7,19	5,82	7	5,11
Dini cemaatler	5,03	7,65	6,58	7,14	7	5
Sağlık sistemi	4,63	7,27	6,23	7,24	6,17	**7,59**

Yukarıdaki tabloda bu çalışmada ölçülen toplumsal kaygıların bireylerin siyasi tercihlerine göre dağılımı verilmiştir. Her siyasi parti seçmeni için ilk 5 sırada yer alan kaygılar farklı renkte gösterilmiştir. Tablodan anlaşılacağı üzere uyuşturucu, terör, PKK, yolsuzluk konularında farklı parti seçmenleri için genel bir kaygı söz konusudur.

GLOBAL

2

Avrupa Birliği

Katılımcıların yaklaşık %60'ı Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğini desteklemektedir. Bu durum toplumun AB ile birlikte anılan evrensel değerleri, demokrasiyi ve insan hak ve özgürlüklerini benimsediği anlamına da gelmektedir.

Türkiye'nin Avrupa Birliğine (AB) üye olmasını istiyor musunuz? (%)

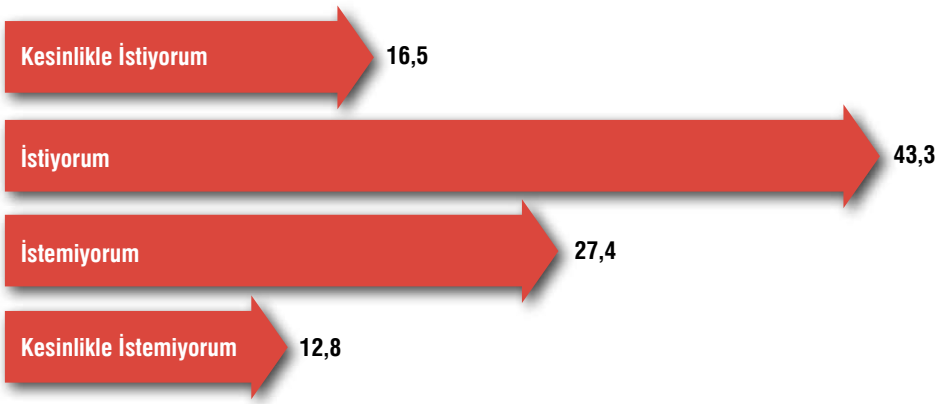

Türk halkı açısından son yıllarda Avrupa Birliği üyeliğine olumlu bakanların sayısındaki artışı farklı başlıklar altında açıklayabilmek mümkündür. Bunlardan ilki Avrupa Birliği demokrasisine olan olumlu bakıştır. Nitekim Avrupa Birliğine tam üye olabilmek için Kopenhag Kriterlerini istikrarlı bir biçimde sağlamış olmak önemlidir. Bu bağlamda sadece ekonomik kriterlerin değil aynı zamanda siyasi kriterlerin de hayata geçirilmesi yönünde bir talebin ön plana çıktığını söylemek mümkündür.

İkinci olarak, Avrupa Birliği sınırları içinde eğitim, iş ve seyahat serbestisi yani ekonomik sebepler karşımıza çıkmaktadır. Devamında ise "Avrupa Birliği'nin Avrupa ekonomilerini güçlendirdiği" dolayısıyla ekonomik istikrarın sağlanması için de üyeliğin gerekli olduğuna olan inançtır. Burada genel olarak ekonomik istikrarın problemli olduğu yerlerden ziyade mevcut halin bozulmaması, diğer bir ifadeyle istikrarlı olarak devam etmesi temennisi içerisindeki ülke vatandaşlarının bu bakış açısına sahip olduklarını söylemek mümkündür.

Türkiye'nin Avrupa Birliğine (AB) üye olmasını istiyor musunuz? (Siyasi tercihlere göre dağılım) (%)

	Kesinlikle istiyorum	İstiyorum	İstemiyorum	Kesinlikle istemiyorum	Toplam
1. AK Parti	%14,04	%44,5	%30,50	%10,92	%100
2.CHP	%18,57	%44,83	%27,59	%9,02	%100
3.MHP	%17,45	%35,38	%26,42	%20,75	%100
4.BDP/HDP	%21,15	%51,92	%14,74	%12,18	%100
5.SP	0	%41,67	%25,00	%33,33	%100
6.BBP	%11,11	%33,33	%22,22	%33,33	%100

Partilerin tabanları Türkiye'nin AB üyeliğini büyük oranda desteklemektedirler. AK Parti seçmeninin %58,58'i; CHP seçmeninin %63,40'ı; MHP seçmeninin %52,83'ü; BDP/HDP seçmeninin %73,7'si; SP seçmeninin %41,67'si ve BBP seçmeninin %44,44'ü Türkiye'nin AB'ye üye olmasını istemektedir.

Hükümetin Avrupa Birliği'ne üyelik süreciyle ilgili son dönemdeki tutumunu onaylıyor musunuz? (%)

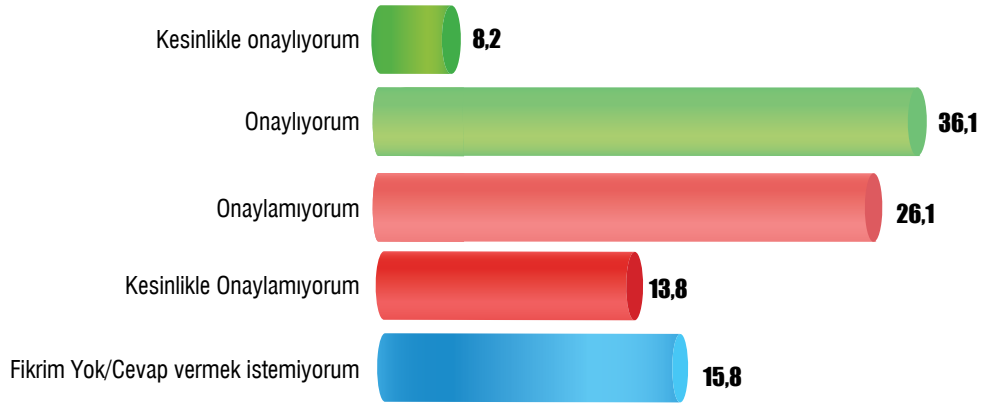

Hükümetin AB üyelik süreci ile ilgili politikalarını onaylayanlar ve onaylamayanların oranları birbirine oldukça yakın olmakla birlikte onaylayanların oranları (%44,3) onaylamayanlardan (%39,9) fazladır. Ancak bu soruda asıl dikkat çeken "fikrim yok" ya da "cevap vermek istemiyorum" şeklinde yanıt vermiş olan yaklaşık %16'lık kesimdir. AB üyelik sürecinin Türkiye ve toplum için tam olarak ne ifade ettiğinin topluma daha iyi anlatılmasının ihtiyaç olduğu görülmektedir.

IŞİD ve Suriye

3

Ankete katılanların %89,7'si IŞİD'i terör örgütü olarak tanımlamaktadır. Diğer yandan, %1'i Halifelik, %2,2'si ise Müslümanlar için savaşır şeklinde tanımlamaktadır.

Sizce IŞİD Nedir? (%)

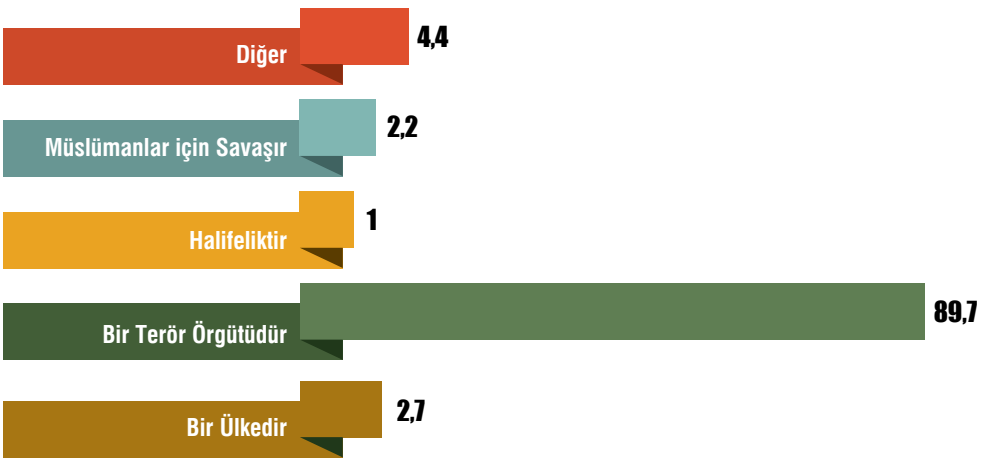

Bu oran aslında IŞİD konusunda Türkiye kamuoyunda güçlü bir algının olduğunu ortaya koyarken, "Müslümanlar için savaşır" şeklindeki algının IŞİD'e ilgi duyan sınırlı bir kesimi temsil ettiği ifade edilebilir.

IŞİD'in Türkiye topraklarında gerçekleştirmiş olduğu terör eyleminin sınırlı olmasına karşılık bir terör örgütü olarak tanımlanması dikkat çekicidir. Ancak %1 oranında katılımcının IŞİD'i Halifelik olarak tanımlaması azımsanacak bir oran değildir. IŞİD'in ortaya çıktığı 2013 yılından bugüne kadar kimi uzman, akademisyen ya da siyasetçiler tarafından IŞİD'in tanımlanması konusunda net ifadeler kullanılmaması da katılımcıların örgütü tanımlamalarına etki etmiş olabilir.

Diğer yandan da IŞİD'i terör örgütü olarak görmeyen kesim, oran olarak önemsiz olsa da konu dikkate alındığında üzerinde durulması gereken bir orandır.

IŞİD'in Türkiye içerisinde şiddet eylemi yapabileceğine inanıyor musunuz? (%)

Ankete katılanların %54'ü IŞİD'ın Türkiye'yi hedef alan şiddet eylemi yapabileceğine inandığını belirtirken %46'lık bir oran ise buna inanmamaktadır. Bu oran, Türkiye'de toplumun IŞİD tarafından gerçekleştirilecek bir eylemden endişeli olduğunu göstermektedir.

Diğer yandan IŞİD tarafından Türkiye'de eylem yapılmamış olması, 6-7 Ekim Kobani eylemleri ile PKK terör örgütünün öne çıkması, IŞİD'in Kobani'yi hedef almasıyla göreceli olarak halk tabanında tehdit kaynağı olarak görülmemesi gibi nedenlerden dolayı katılımcıların %89,7'si IŞİD'i terör örgütü olarak görürken bu örgütü Türkiye'ye karşı bir tehdit olarak değerlendirmedikleri görülmektedir.

Bu oranının beklenenden düşük olmasının arkasındaki temel neden IŞİD terör örgütünün doğrudan üstlendiği bir eylemin yapılmamış olmasıdır. Suriye'de yaşanan olaylar Türkiye-Suriye sınırındaki illerde doğrudan hissedilirken Türkiye'nin genelinde Suriye konusu genelde Suriyeli mülteciler çerçevesinde anlaşılmaktadır.

Türk askeri IŞID'e karşı karadan sınır ötesi operasyonlarda yer almalı mıdır? (%)

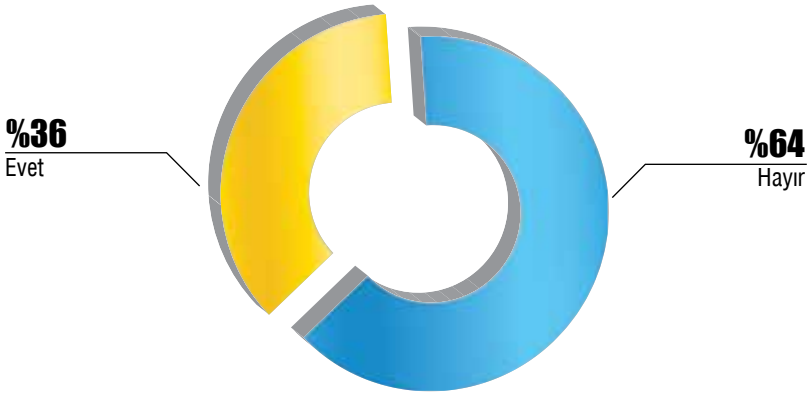

Ankete katılanların %64'ü, Türk askerinin IŞİD'e karşı karadan sınır ötesi operasyonlarda yer almasını istememektedir. Bu oran, katılımcıların, Türkiye'nin Suriye'deki çatışmadan uzak durması gerektiğine inandıklarını ortaya koymaktadır.

Toplum, IŞİD'i terör örgütü olarak tanımlıyor ve örgütün Türkiye'de eylem yapmasından endişe duyuyor olmasına karşılık sınır ötesi bir operasyonu uygun görmemektedir. Bu da aslında toplumun Suriye'deki çatışmaya müdahil olma konusuna çok mesafeli olduğunu göstermektedir. Zira IŞİD'in Türkiye'yi hedef alacak bir eylem yapma olasılığını düşünenlerin oranı %54 iken %64'ünün askeri operasyona karşı olması, toplumun bilinçli olarak operasyona sıcak bakmadığını teyit etmektedir.

Türkiye'nin Esad rejimine karşı askerî bir operasyon düzenlemesini onaylar mısınız? (%)

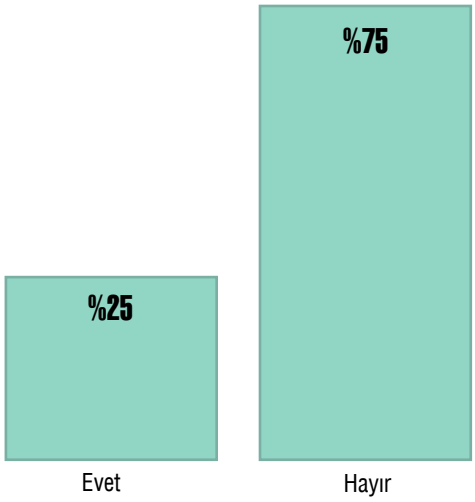

Ankete katılanların %75'i Türkiye'nin Esad rejimine karşı askerî bir operasyon düzenlemesini onaylamamaktadır. Bu oran oldukça dikkat çekicidir. Zira her 4 kişiden 3'ü Türkiye'nin Esad rejimine karşı askerî operasyon yapmasına sıcak bakmamaktadır. Bu sonuç, yukarıdaki cevaplarla birlikte ele alındığında toplumun Esad rejimini IŞİD'e göre aynı oranda tehdit olarak görmediği, dahası Türkiye'nin Suriye politikasında askerî bir seçeneği toplumun onaylamadığını göstermektedir.

Yine bu sonuç dikkate alındığında katılımcıların Türk askerini, Suriye'deki bir operasyonun parçası olarak görmek istemediğini gösterir.

GLOBAL

4

Çözüm Süreci

"Sizce çözüm sürecini aşağıdakilerden hangisi en iyi ifade etmektedir?" sorusuna katılımcıların %36'sı "Millî birlik ve kardeşlik projesidir" derken katılımcıların %64'ü bu cevabı onaylamamıştır.

Sizce çözüm sürecini aşağıdakilerden hangisi en iyi ifade etmektedir? (%)

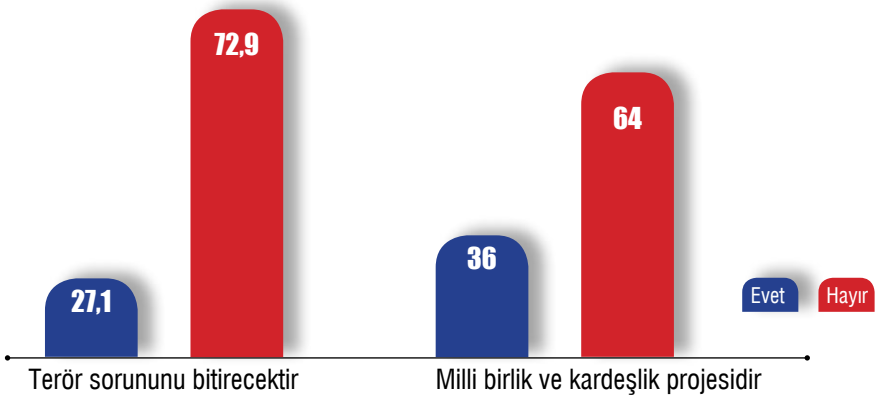

Aynı soruya cevap olarak "Terör sorununu bitirecektir" diyenlerin oranı %27 iken terör sorununu bitireceğine inanmayanların oranı %73'tür. Bu iki cevap birlikte ele alındığında katılımcıların büyük bir oranı çözüm sürecinin iki temel hedefi olarak tanımlanan "millî birlik ve kardeşlik" ile "terör sorununu bitirmek" seçeneklerine inanmadıklarını göstermektedir.

Çözüm sürecinin millî birlik ve kardeşlik projesi olduğuna inananların bu kadar düşük oranda kalması oldukça dikkat çekicidir. Zira millî birlik ve kardeşlik olgusu ön kabulü olan ve Türkiye'de karşılığı olan kavramlardır. Bu açıdan bakıldığında toplumun bu kavramlardan hareketle çözüm sürecini desteklemiyor olmaları, üzerinde durulması gereken bir konudur. Kısacası toplumda çözüm sürecinin temel amacına olan inancın zayıfladığı ve bu sürecin terörü bitirmeyeceği algısının yaygın olduğu görülmektedir.

Bölgelere göre çözüm süreci algısı (%)

	Milli birlik ve kardeşlik projesidir			Terör sorununu bitirecektir		
	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam
1. Akdeniz	37,3	62,7	100	26,8	73,2	100
2 .Doğu Anadolu	44,4	55,6	100	35,8	64,2	100
3. Ege	12,1	87,9	100	22,1	77,9	100
4. Güneydoğu Anadolu	46,2	53,8	100	25,7	74,3	100
5. İç Anadolu	36,2	63,8	100	19,3	80,7	100
6. Karadeniz	35,8	64,2	100	19,6	80,4	100
7. Marmara	42,2	57,8	100	34,4	65,6	100

Katılımcıların çözüm sürecine ilişkin algıları bölge bazında farklılık göstermektedir. Çözüm sürecinin Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu ve Marmara bölgelerinde millî birlik ve kardeşlik projesi olarak algılanma yüzdesi diğer bölgelere kıyasla daha yüksek olmakla birlikte bu bölgelerde süreçle ilgili olarak olumlu düşünenlerin oranı %46'yı geçmemektedir. Üstelik süreci milli birlik ve kardeşlik projesi olarak algılama oranı en yüksek olan bu bölgelerde bile çözüm sürecinin terör sorununu bitireceğini düşünenlerin oranı %35,8'i geçmemektedir. Özetle çözüm sürecine ilişkin algı bölgeden bölgeye değişiklik arz etse de, bölge bazında bakıldığında katılımcılar büyük oranda sürecin bir milli birlik ve kardeşlik projesi olduğuna inanmamakta, terör sorununu bitireceğini düşünmemektedirler.

Dünya görüşüne göre çözüm süreci algısı (%)

	Milli birlik ve kardeşlik projesidir			Terör sorununu bitirecektir		
	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam
1. Atatürkçü	19,0	81,0	100	17,8	82,2	100
2. Dindar-mütedeyyin	42,3	57,7	100	35,4	64,6	100
3. Kürt milliyetçisi	55,6	44,4	100	11,1	88,9	100
4. Liberal	39,7	60,3	100	31,8	68,2	100
5. Milliyetçi	32,9	67,1	100	45,2	54,8	100
6. Muhafazakâr	48,5	51,5	100	45,2	54,8	100
7. Siyasal İslamcı	35,1	64,9	100	45,9	54,1	100
8. Sosyal demokrat	28,8	71,2	100	22,1	72,9	100
9. Ulusalcı	34,7	65,3	100	10,7	89,3	100

Dünya görüşüne göre çözüm sürecine ilişkin algılarda daha farklı bir dağılım söz konusudur. Genel olarak farklı dünya görüşüne sahip katılımcıların yarıdan fazlası sürecin millî birlik ve kardeşlik projesi olduğuna inanmamaktadır. Diğer taraftan kendini Kürt milliyetçisi olarak tanımlayan katılımcıların %55,6'sı süreci millî birlik ve kardeşlik projesi olarak nitelendirmektedir. Ancak kendini Kürt milliyetçisi ve ulusalcı olarak tanımlayanlar başta

olmak üzere farklı görüşlere sahip katılımcılardan hiçbiri sürecin terör sorununu bitireceğini düşünmemektedir. Çözüm sürecinin terör sorununu bitireceğine yönelik en olumlu düşünenler kendini muhafazakâr veya siyasal İslamcı olarak tanımlayanlardır. Ancak kendini muhafazakâr olarak tanımlayanların %54,8'i, Siyasal İslamcı olarak tanımlayanların ise %54,1'i de sürecin terör sorununu bitireceğini düşünmemektedir.

Çözüm sürecinde PKK'nın güçlendiğini düşünüyor musunuz? (%)

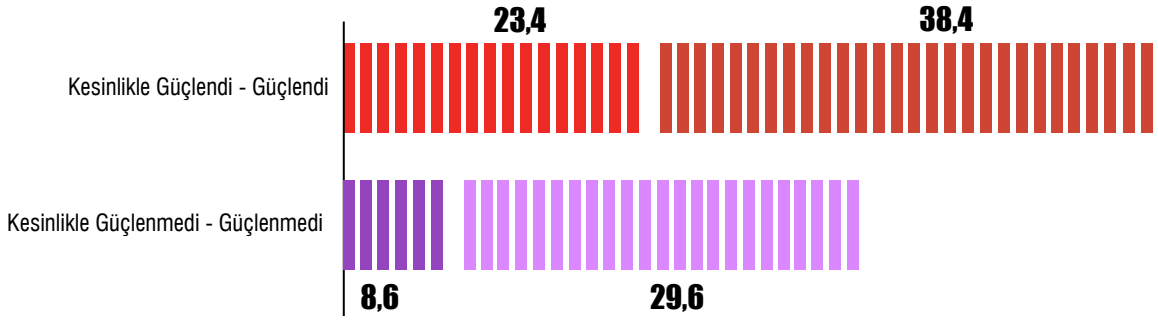

Ankete katılanların %61,8'i çözüm sürecinde PKK'nın güçlendiğini düşünmektedir. Bu oran, ankete katılanların %64'nün çözüm sürecinin millî birlik ve kardeşlik projesi olduğuna inanmadıklarını ve %73'nün de bu sürecin terörü bitireceğine inanmadıklarını gösteren sonuçlarla birlikte değerlendirildiğinde beklenen bir sonuçtur.

Bölgelere göre PKK çözüm sürecinde güçlendi/güçlenmedi algısı (%)

	PKK çözüm sürecinde güçlendi	PKK çözüm sürecinde güçlenmedi	Toplam
1. Akdeniz	69,2	30,8	100
2. Doğu Anadolu	51,9	48,2	100
3. Ege	75,1	24,9	100
4. Güneydoğu Anadolu	48,8	51,2	100
5. İç Anadolu	62,1	31,3	100
6. Karadeniz	69,0	31,0	100
7. Marmara	55,3	44,7	100

Güneydoğu Anadolu dışındaki tüm bölgeler PKK'nın çözüm sürecinde güçlendiği konusunda hemfikirdir. Nitekim Güneydoğu Anadolu'da da katılımcıların yaklaşık yarısı (%48,8) PKK'nın çözüm sürecinde güçlendiğini düşünmektedir.

Dünya görüşüne göre PKK çözüm sürecinde güçlendi/güçlenmedi algısı (%)

	PKK çözüm sürecinde güçlendi	PKK çözüm sürecinde güçlenmedi	Toplam
1. Atatürkçü	78,7	21,3	100
2. Dindar-mütedeyyin	43,2	56,8	100
3. Kürt milliyetçisi	47,2	52,3	100
4. Liberal	62,9	37,1	100
5. Milliyetçi	66,9	33,1	100
6. Muhafazakâr	44,7	55,3	100
7. Siyasal İslamcı	48,7	51,3	100
8. Sosyal demokrat	69,3	30,7	100
9. Ulusalcı	75,7	24,3	100

Farklı görüşe sahip kesimlerden dindarlar, muhafazakârlar ve siyasal İslamcılar dışında kalan altı farklı görüşteki katılımcılar PKK'nın çözüm sürecinde güçlendiği konusunda fikir birliği içindedir. Dindarlar, muhafazakârlar ve siyasal İslamcıların ise sırasıyla %43,2, %44,7 ve %48,7 oranındaki kesimleri PKK'nın çözüm sürecinde güçlendiğini düşünmektedir.

GLOBAL

5

Kurumlara Güven

Katılımcıların kurumlara güven düzeyi incelendiğinde Jandarma ve Ordunun diğer kurumlara kıyasla gözle görülür bir biçimde en güvenilir kurumlar olarak öne çıktığı görülmektedir.

Aşağıda belirtilen kurumlara güven düzeyinizi belirtir misiniz? (%)

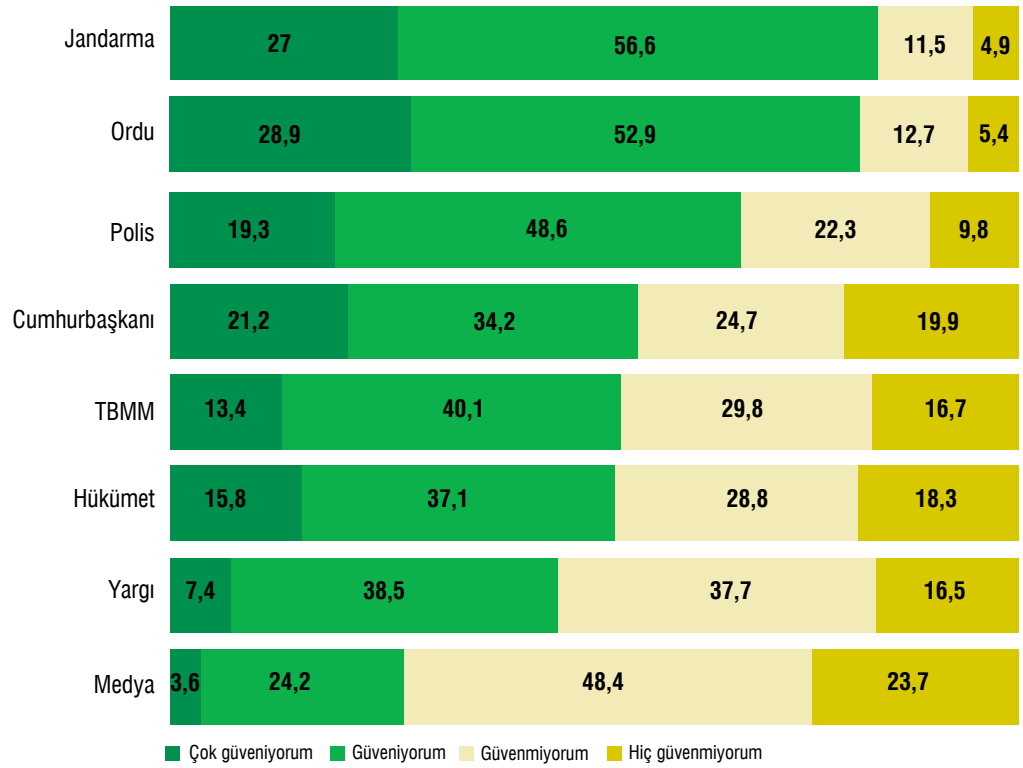

Jandarma %83,3'lük oranla en güvenilir kurum iken onu %81,8 ile Ordu, %67,9 ile Polis, %55,4 ile Cumhurbaşkanı, %53,5 ile TBMM, %52,9 ile Hükûmet, %45,9 ile Yargı ve %27,8 ile Medya izlemektedir.

Bu sonuçlar arasında özellikle yargıya güven düzeyinin düşük olması en dikkate değer olanlardan biridir. Yargı kurumlarına güven düzeyinin bu kadar düşük olması toplumda "adalet" duygusunun zarar görmesi anlamına gelebilir. Halkın yargı erki üzerinden hakkını alamayacağı şeklinde bir algıya sahip olması bireylerin farklı hak arama yol ve yöntemlerine başvurmasına ya da bu şekilde bir tutum geliştirmesine yol açabilir. Öte yandan bu sonuçları halkın, yargının siyasallaşmasını istemediği şeklinde yorumlamak da mümkündür.

Medyaya güven düzeyinin çok düşük olması da ülke medyası adına ilginç bir sonuçtur.

GLOBAL

6

Suç Algısı

Türkiye'de son zamanlarda suç oranlarının arttığını düşünenlerin oranı oldukça fazladır. Katılımcıların %78,1'i son zamanlarda suç oranlarının arttığını ifade etmektedirler. Suç oranlarının değişmediğini ifade edenlerle birlikte değerlendirildiğinde bu oran %93,3'e çıkmaktadır.

Türkiye'de son zamanlarda suç oranlarının arttığını düşünüyor musunuz? (%)

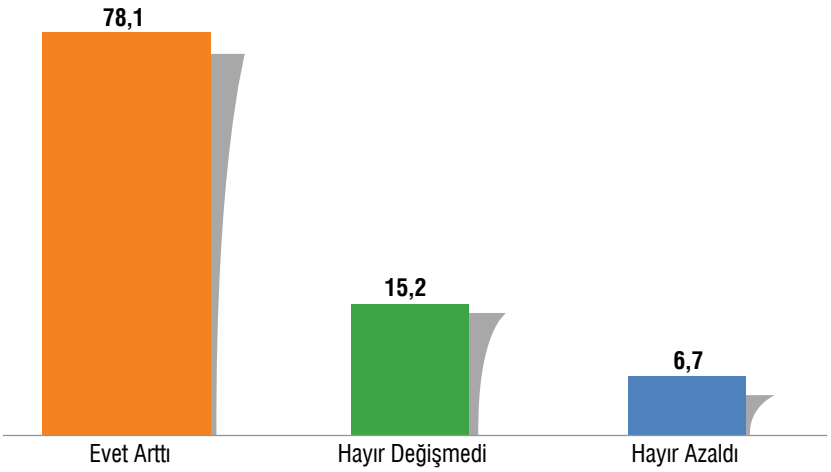

Türkiye'de son zamanlarda suç oranlarının arttığını düşünüyor musunuz? (Siyasi tercihlere göre dağılım) (%)

	Arttı	Değişmedi	Azaldı	Toplam
1. AK Parti	%62,94	%22,38	%14,69	%100
2.CHP	%91,27	%8,20	%0,53	%100
3.MHP	%90,09	%8,02	%1,89	%100
4.BDP/HDP	%89,17	%9,55	%1,27	%100
5.SP	%75,00	%8,33	%16,67	%100
6.BBP	%88,89	%11,11	0	%100

Siyasi parti tabanlarının büyük çoğunluğu Türkiye'de son zamanlarda suç oranlarının arttığı konusunda hemfikirdir. AK Parti'yi tercih eden katılımcıların %62,94'ü suç oranlarının arttığını belirtirken, CHP'yi tercih eden katılımcıların %91,27'si Türkiye'de son zamanlarda suç oranlarının arttığını ifade etmişlerdir. MHP'de bu oran %90,09 iken, BDP/HDP, SP ve BBP'de sırasıyla %89,17, %75,00 ve %88,89'dur.

Türkiye'de son zamanlarda terör olaylarının arttığını düşünüyor musunuz? (%)

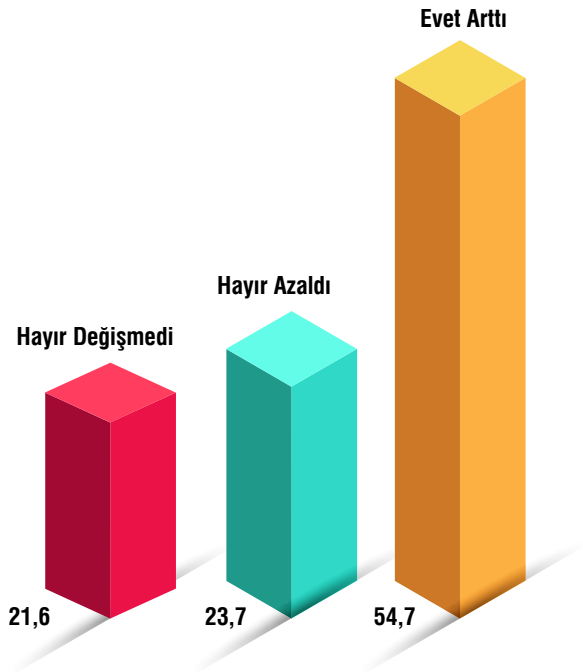

Katılımcıların %54,7'si son zamanlarda terör olaylarının arttığını ifade etmektedirler. Terör olaylarının aynı düzeyde seyrettiğini, değişmediğini ifade edenler dikkate alındığında ise bu oran %76,3'tür. Katılımcıların yalnızca %23,7'si son dönemde terör olaylarının azaldığını ifade etmektedir.

Türkiye'de son zamanlarda terör olaylarının arttığını düşünüyor musunuz? (Siyasi tercihlere göre dağılım) (%)

	Arttı	Değişmedi	Azaldı	Toplam
1. AK Parti	%38,91	%21,90	%39,19	%100
2.CHP	%74,54	%17,24	%8,22	%100
3.MHP	%70,42	%20,66	%8,92	%100
4.BDP/HDP	%57,69	%20,51	%21,79	%100
5.SP	%41,67	%25,00	%33,33	%100
6.BBP	%44,44	%22,22	%33,33	%100

CHP, MHP ve BDP/HDP'yi destekleyen katılımcılar %57,69 ile %74,54 arasında değişen bir oranda Türkiye'de son zamanlarda terör olaylarının artığını düşünürken, AK Parti seçmeninde bu oran %38,91'dir. SP ve BBP seçmenlerinin de sırasıyla %41,67'si ve %44,44'ü son zamanlarda Türkiye'de terör olaylarının arttığını ifade etmektedirler.

Türkiye'de son zamanlarda uyuşturucu kullanımının arttığını düşünüyor musunuz? (%)

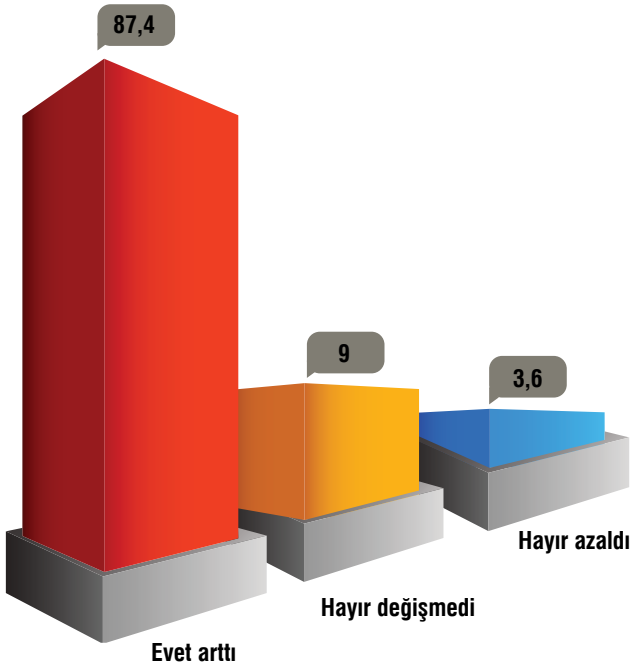

Katılımcıların kaygılarıyla orantılı olarak, en çok kaygı duyulan uyuşturucu kullanımının arttığına ilişkin algıda yüksektir. Katılımcıların %87,4'ü uyuşturucu kullanımının arttığını ifade etmektedir. Bu oranın değişmediğini ifade edenlerle birlikte değerlendirildiğinde katılımcıların %96,4'ü uyuşturucu kullanımının aynı kaldığını veya artış eğiliminde olduğunu düşünmektedir.

Bu sonuç, çalışmanın başında sunulan toplumsal kaygı algılarıyla da örtüşmektedir. Toplumsal kaygılar sıralamasında ilk sırayı alan uyuşturucu konusu ile halkın uyuşturucu kullanımının arttığını düşünmesi birbirini teyit eder niteliktedir.

Türkiye'de son zamanlarda uyuşturucu kullanımının arttığını düşünüyor musunuz? (Siyasi tercihlere göre dağılım) (%)

	Arttı	Değişmedi	Azaldı	Toplam
1. AK Parti	%80,50	%12,34	%7,15	%100
2.CHP	%92,59	%6,61	%0,79	%100
3.MHP	%93,87	%6,13	%0	%100
4.BDP/HDP	%93,59	%3,21	%3,21	%100
5.SP	%75,00	%8,33	%16,67	%100
6.BBP	%88,89	%11,11	%0	%100

Suç oranlarındaki artış konusunda parti tabanları arasındaki fikir birliği uyuşturucu konusunda da geçerlidir. Söz konusu altı partiyi tercih eden katılımcılar %75,00 ile %93,87 arasında değişen oranlarda son zamanlarda Türkiye'de uyuşturucu kullanımının arttığını düşünmektedirler.

Bonzai vb. uyuşturucu madde kullanımı ile etkin mücadele edildiğini düşünüyor musunuz? (%)

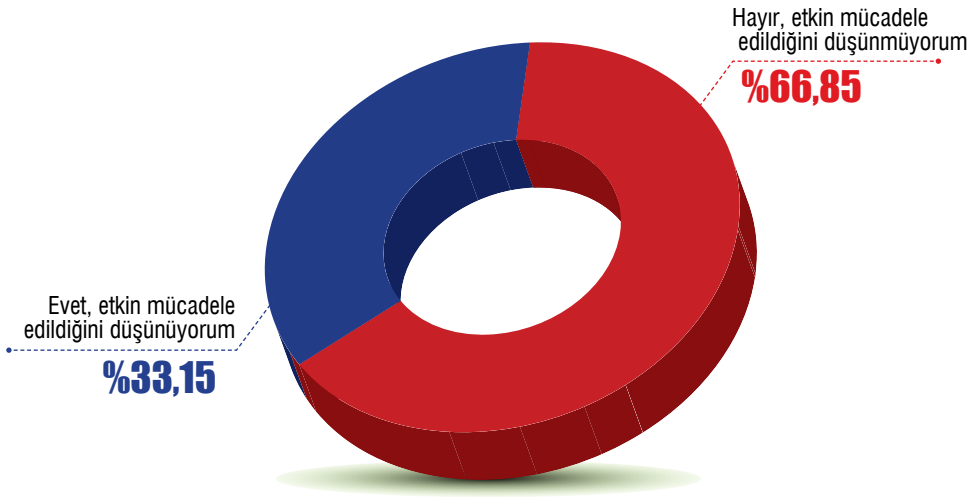

Uyuşturucu ve kullanımına yönelik kaygılar aynı zamanda mücadeleye ilişkin algıları da şekillendirmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%66,85) bonzai vb. uyuşturucu madde kullanımı ile etkin mücadele edilmediğini düşünmektedirler.

Türkiye'de son zamanlarda yolsuzluğun arttığını düşünüyor musunuz? (%)

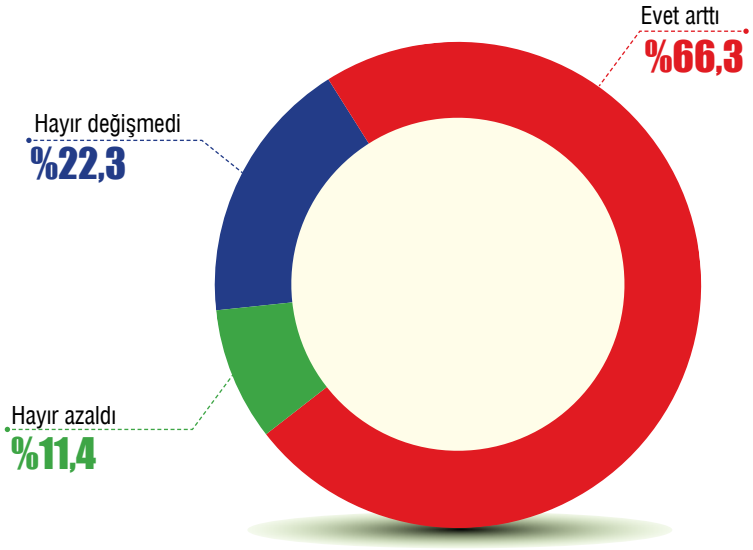

Katılımcıların büyük çoğunluğu Türkiye'de son zamanlarda yolsuzluğun arttığını düşünmektedir (%66,3). Yolsuzluğun azaldığını düşünenler dışındaki katılımcılar temel alındığında bu oran daha da artmakta, katılımcıların %88,6'sı yolsuzluğun aynı düzeyde olduğunu ya da artış eğiliminde olduğunu ifade etmektedirler.

Türkiye'de son zamanlarda yolsuzluğun arttığını düşünüyor musunuz? (Siyasi tercihlere göre dağılım) (%)

	Arttı	Değişmedi	Azaldı	Toplam
1. AK Parti	%38,54	%35,44	%26,02	%100
2.CHP	%89,42	%10,32	%0,26	%100
3.MHP	%81,22	%16,43	%2,35	%100
4.BDP/HDP	%92,95	%4,49	%2,56	%100
5.SP	%75,00	%16,67	%8,33	%100
6.BBP	%88,89	%11,11	0	%100

Katılımcılardan AK Parti seçmeni dışındaki partileri destekleyen tüm katılımcıların büyük bir bölümü son zamanlarda Türkiye'de yolsuzluk olaylarının arttığını belirtmektedir. CHP'yi tercih edenlerin %89,42'si, MHP'yi tercih edenlerin %81,22'si, BDP/HDP'yi tercih edenlerin %92,95'i, SP'yi tercih edenlerin %75,00'i ve BBP'yi destekleyenlerin %88,89'u son zamanlarda Türkiye'de yolsuzluk olaylarının arttığını düşünmektedir. AK Partiye oy vereceğini ifade eden katılımcıların %38,54'lük kısmı da son zamanlarda Türkiye'de yolsuzluk olaylarının arttığını ifade etmektedir.

Türkiye'de yolsuzlukla mücadele edilmektedir (%)

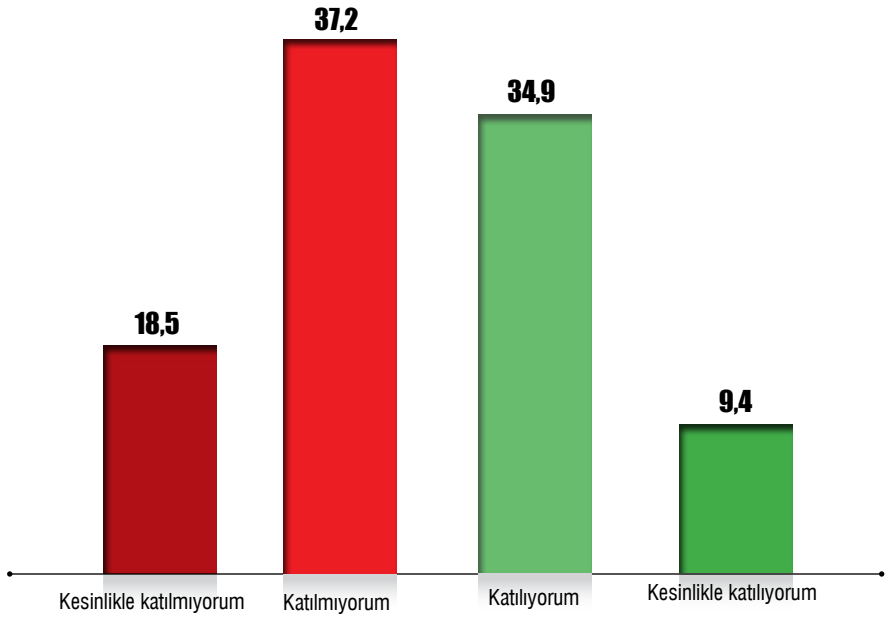

Yolsuzlukla mücadele konusunda %55,7'lik bir kesim, mücadele edilmediği yönünde görüş beyan ederken katılımcıların %44,3'ü Türkiye'de yolsuzlukla mücadele edildiğine inandıklarını belirtmişlerdir. Ancak parti temelli dağılımlara bakıldığında mücadele konusunda olumlu görüş belirtenler ile olumsuz görüş beyan edenler arasındaki makasın oldukça açıldığı görülmektedir.

Türkiye'de yolsuzlukla mücadele edilmektedir (Siyasi tercihlere göre dağılım) (%)

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
1. AK Parti	%15,86	%56,66	%22,80	%4,67	%100
2.CHP	%3,23	%12,67	%50,13	%33,96	%100
3.MHP	%8,49	%25,94	%44,81	%20,75	%100
4.BDP/HDP	%6,41	%16,67	%47,44	%29,49	%100
5.SP	%16,67	%25,00	%16,67	%41,67	%100
6.BBP	0	%33,33	%66,67	%0	%100

Yolsuzlukla mücadele konusunda AK Parti'yi tercih eden katılımcılar dışındaki katılımcıların büyük çoğunluğu Türkiye'de yolsuzlukla mücadele edilmediğine inanmaktadır. CHP seçmeninin %84,9'u, MHP seçmeninin %65,56'sı, BDP/HDP seçmeninin %76,93'ü, SP seçmeninin %58,33'ü, BBP seçmeninin ise %66,67'si Türkiye'de yolsuzlukla mücadele edildiği şeklindeki ifadelere katılmamaktadır. AK Parti'yi tercih eden katılımcıların ise %27,47'si yolsuzlukla mücadele edildiğine inanmamaktadır.

GLOBAL

7

Ekonomik ve Siyasi İstikrar

Katılımcıların %54,5'i Türkiye'nin siyasi açıdan istikrarlı olduğunu düşünürken %45,5'i istikrarsız olduğunu düşünmektedir.

Türkiye'yi siyasi istikrar açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? (%)

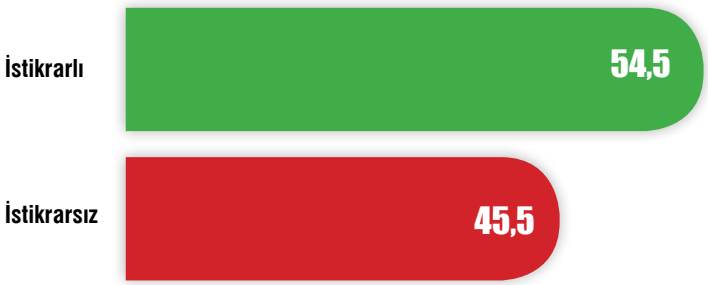

Siyasi istikrar algısının farklı dünya görüşüne sahip kesimler arasındaki dağılımı incelendiğinde; Kendini Atatürkçü, Kürt milliyetçisi, sosyal demokrat ve ulusalcı olarak tanımlayan

Dünya görüşüne göre siyasi istikrar algısı (%)

	Arttı	Değişmedi	Toplam
1.Atatürkçü	% 33,9	% 66,1	%100
2.Dindar-mütedeyyin	% 67,5	% 32,5	%100
3.Kürt milliyetçisi	% 45,1	% 54,9	%100
4.Liberal	% 54,6	% 44,4	%100
5.Milliyetçi	% 55,3	% 44,7	%100
6.Muhafazakâr	% 72,1	% 27,9	%100
7.Siyasal İslamcı	%70,3	%29,7	%100
8.Sosyal demokrat	%38,2	% 61,8	% 100
9.Ulusalcı	% 50,0	% 50,0	% 100

kesimlerin en az yarısının Türkiye'nin siyasi anlamda istikrarsız olduğunu düşündükleri görülmektedir. Diğer kesimlerin en az %54,6'sı ülkenin siyasi anlamda istikrarlı olduğunu düşünmektedirler.

Türkiye'yi ekonomik istikrar açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? (%)

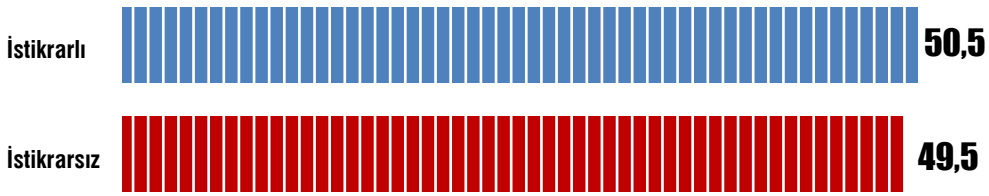

Halkın ekonomik istikrar konusunda algısı yarı yarıya bölünmüş durumdadır. Halkın yarısı ekonomik istikrar olduğuna inanırken diğer yarısı tam tersine istikrarsızlık olduğunu düşünmektedir.

Dünya görüşüne göre ekonomik istikrar algısı (%)

	İstikrarlı	İstikrarsız	Toplam
1.Atatürkçü	% 29,0	% 71,0	100
2.Dindar-mütedeyyin	% 64,3	% 35,7	100
3.Kürt milliyetçisi	% 43,4	% 56,6	100
4.Liberal	% 55,6	% 44,4	100
5.Milliyetçi	% 49,5	% 50,5	100
6.Muhafazakâr	% 71,2	% 28,8	100
7.Siyasal İslamcı	% 68,6	% 31,4	100
8.Sosyal demokrat	% 35,4	% 64,6	100
9.Ulusalcı	% 44,0	% 56,0	100

Farklı dünya görüşlerinin ekonomik istikrar algısı üzerindeki etkileri siyasi istikrara kıyasla daha belirgindir. Genel anlamda farklı dünya görüşündeki katılımcılar ekonomik istikrar konusunda siyasi istikrar kadar iyimser değildirler. Kendilerini dindar mütedeyyin, muhafazakâr, siyasal İslamcı ve liberal olarak ifade eden kesimler dışında yer alan katılımcıların en az yarısından fazlası Türkiye'nin ekonomik anlamda istikrarlı olmadığını düşünmektedir.

Yakın zamanda ekonomik kriz bekliyor musunuz? (%)

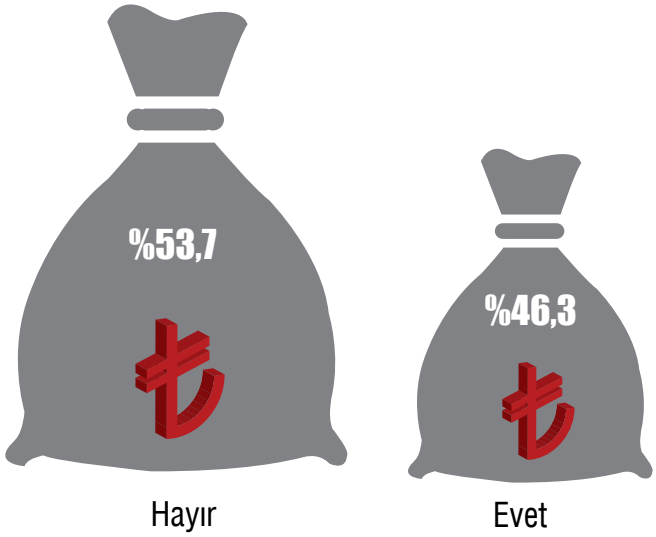

Ülkede ekonomik kriz bekleyen katılımcılar (%46,3) ve ekonomik kriz beklemeyen katılımcılar (%53,7) arasındaki fark çok fazla değildir. Ekonomik istikrar konusundaki düşüncelerine benzer bir biçimde katılımcıların yaklaşık yarısı ülkede ekonomik kriz olabileceğini değerlendirmektedir. Bu durum toplumun gözünde ekonominin kırılgan olarak algılandığına işaret etmektedir.

GLOBAL

8

Ekonomik Durum

Katılımcıların %54,4'ünün düzenli ödenmesi gereken borcu bulunmaktadır. Diğer bir deyişle katılımcıların yarısından fazlası borçlu durumdadır.

Düzenli ödemeniz gereken borcunuz var mı? (%)

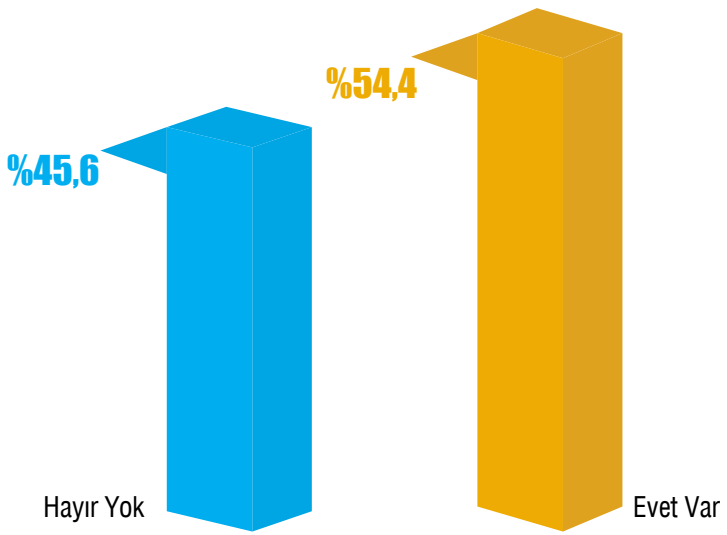

Katılımcıların borç ve geçinmeye ilişkin yorumları, ülkedeki ekonomik istikrara ilişkin değerlendirmeleriyle örtüşmektedir. En az her iki kişiden biri borçlu olduğundan ve bu nedenle geçinmekte zorlandığından; her iki kişiden biri ülkeyi ekonomik anlamda istikrarsız olarak algılarken diğeri istikrarlı olarak görmektedir.

Borcunuzu düzenli ödediğiniz takdirde kaç ayda bitecektir? (%)

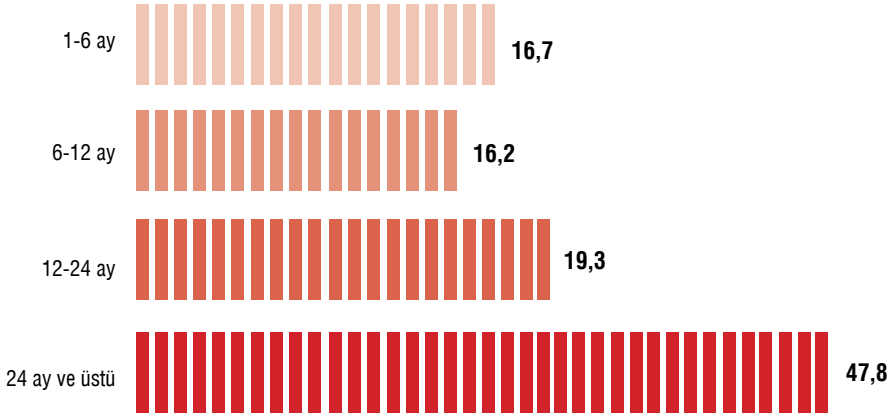

Borcu olan katılımcıların çoğunluğunun borçlarının uzun vadeli olduğu ve katılımcıların %47,8'inin borçlarının 2 yıldan önce bitmeyeceği görülmektedir. Borcu olan katılımcıların sadece %32,9'u borcunu bir yıla kadar ödeyebileceğini ifade etmektedir.

Ekonomik geçinme durumunuz nedir? (%)

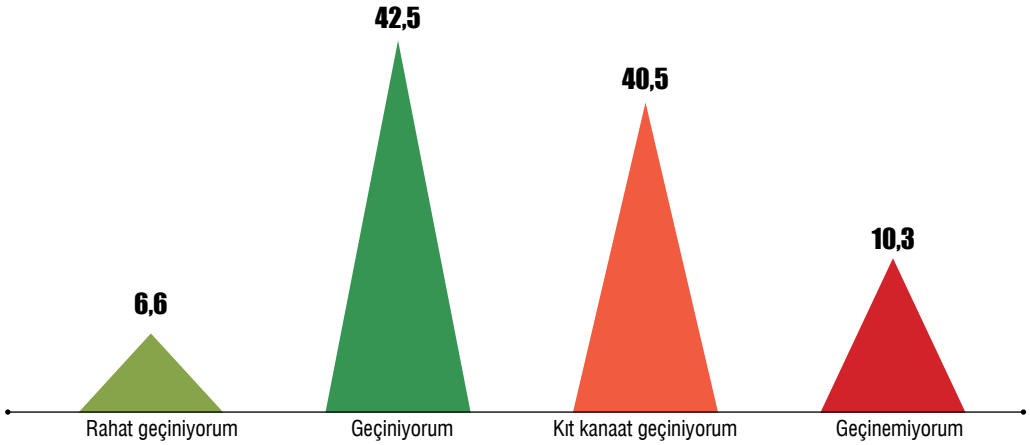

Katılımcıların yarısından fazlası (%50,8) geçinemediğini ya da kıt kanaat geçindiğini ifade etmektedir. Borcu olduğunu ifade eden (%54,4) katılımcılarla birlikte düşünüldüğünde, en az her iki kişiden birinin hayatını borçlanarak devam ettirebildiği ve bu nedenle geçinmekte zorlandığı veya geçinemediği sonucuna varmak mümkündür.

GLOBAL

Güncel Toplumsal Eğilimler

9

Özgürlüklere ilişkin algının güvenlik algısına kıyasla oldukça düşük olduğu göze çarpmaktadır. Her iki katılımcıdan birisi Türkiye'de özgürlüklerin arttığına katılmamaktadır. Basın özgürlüğü konusundaki algı ise daha düşüktür.

Aşağıda belirtilen ifadelere ne derece katıldığınızı belirtir misiniz? (%)

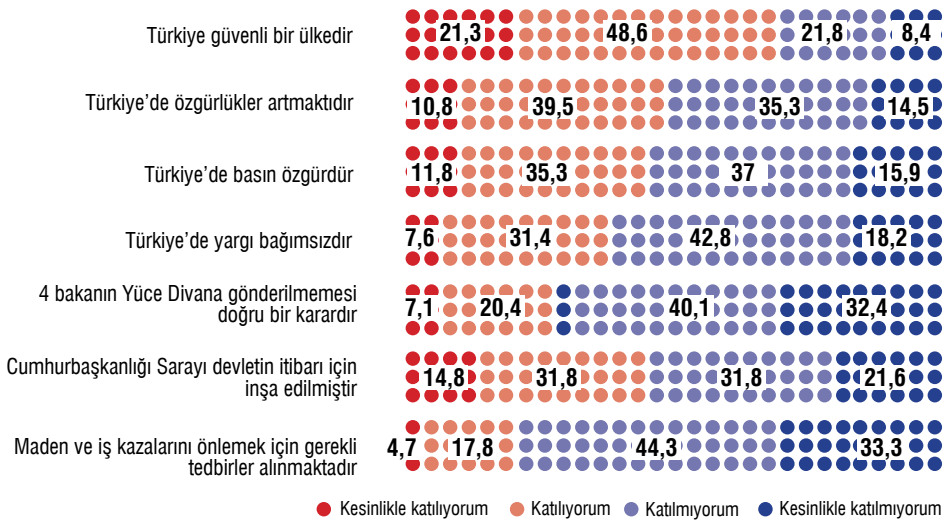

Yukarıdaki grafikte görülen ilk üç soru genel anlamda özgürlük-güvenlik dengesinde toplumun bakış açısıyla terazinin hangi kefesinin daha ağır bastığını ele almaktadır. Katılımcıların yaklaşık %70'i kendini güvende hissetmektedir. Bu araştırma kapsamında güvensizlik algısını artırma potansiyeline sahip en önemli kaygılar arasında daha önce de belirtildiği gibi uyuşturucu, terör, kadına yönelik şiddet ve yolsuzluk ön plana çıkmaktadır.

Katılımcıların yaklaşık %53'ü Türkiye'de basının özgür olduğu ifadesine katılmamaktadır. Dolayısıyla güvenlik algısıyla kıyaslandığında toplum nazarında güvenlik-özgürlük dengesinde güvenlik daha ağır basmaktadır. Daha net bir ifade ile her 3 katılımcıdan 2'si

Türkiye'nin güvenli bir ülke olduğunu belirtmekle birlikte, her 2 katılımcıdan 1'i Türkiye'de özgürlüklerin arttığına ya da basının özgür olduğuna inanmamaktadır.

Özgürlük-güvenlik dengesi ile yakından ilgili olan bir diğer soru ise bu dengeyi sağlamada son başvuru merci olan yargının ne kadar bağımsız olduğudur. Katılımcıların %61'i yargının bağımsız olduğu şeklindeki ifadeye katılmamaktadır. Diğer bir deyişle toplum gerek kaygılarının giderilmesi gerekse özgürlüklerinin garanti altına alınması noktasında son başvuru merci olan yargının bağımsız olarak hareket edeceğine inanmamaktadır.

Bu konuyla doğrudan ilgili bir diğer soru da dört bakanın Yüce Divana gönderilmemesidir. Katılımcıların yaklaşık %73'ü bakanların Yüce Divana gönderilmemelerini yanlış bulmaktadır. Katılımcıların yaklaşık %56'sının Türkiye'de yolsuzlukla mücadele edildiğine inanmıyor olmaları ile birlikte değerlendirildiğinde Yüce Divan oylamasında ret kararı alınması yargıdan sonra TBMM'ye güvenin de zedelendiğini düşündürmektedir.

Cumhurbaşkanlığı sarayı ile ilgili olarak katılımcıların çoğunluğu (%53,4) sarayın devletin itibarı için inşa edildiği şeklindeki görüşe katılmamaktadırlar. Bunda sarayın inşası ve giderleri ile ilgili olarak basında yer alan haberlerin etkili olduğu görülmektedir.

Son dönemde gündemi sıkça işgal eden bir diğer konu da iş kazaları-özellikle maden ve inşaat kazalarıdır. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%77,6) bu kazaları önlemek için gerekli tedbirlerin alınmadığını ifade etmektedirler.

Aşağıdaki grafikte ise katılımcıların yaşam memnuniyeti, katılımcı demokrasi, adalet ve güvenlik ile ilgili farklı konulardaki görüşleri yer almaktadır.

Katılımcıların %59'u genel olarak hayatlarından memnun olduklarını ifade ederken %41'lik bir kesim ise hayatlarından memnun olmadıklarını beyan etmişlerdir.

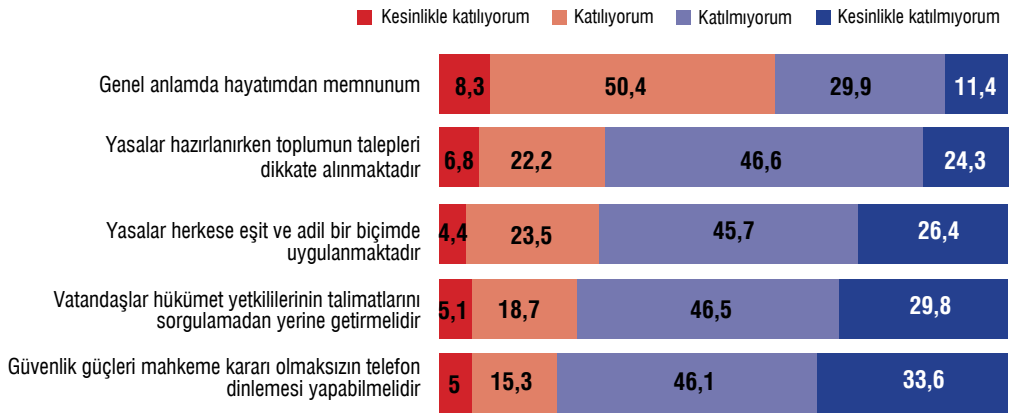

Katılımcıların %73'ü yasalar hazırlanırken toplumun taleplerinin dikkate alınmadığını düşünmektedir. Bu sonuç çoğunlukçu demokrasinin işlevselliği hakkında soru işaretleri oluşturmaktadır. Halkın iradesinin mecliste tecelli ettiği ileri sürülse de katılımcıların çoğunluğu yasaların kendi iradeleri ya da talepleri dikkate alınmaksızın yapıldığı kanaatindedir.

Katılımcılar yasaların hazırlanması sürecinin yanı sıra uygulanması noktasında da sorunlar olduğuna dikkat çekmektedirler. Zira katılımcıların %72'si yasaların herkese eşit ve adil bir şekilde uygulanmadığını düşünmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun ülkede yasaların ayrıcalıklı olarak uygulandığına inanmaları, toplumda adalet duygusunun önemli ölçüde zedelendiği gerçeğini ortaya koymaktadır.

Yasama erkinin yasaların hazırlanması aşamasında toplumun taleplerine kulak vermesini isteyen katılımcılar aynı zamanda yürütme erkinin talimatlarının sorgulanmadan yerine getirilmesine de karşı çıkmaktadır. Katılımcıların %76'sı hükûmet yetkililerinin talimatlarının sorgulanmadan yerine getirilmesine katılmadıklarını beyan etmişlerdir. Diğer bir deyişle toplum, verilen talimatların gerekliliği ve gerekçeleri konusunda ikna olmak istemektedir.

Güvenlik ve özgürlük dengesini daha doğrudan ele alan telefon dinlemelerine ilişkin soruya verilen yanıtlar katılımcıların tercihlerini özgürlükten yana yaptıklarını daha net bir biçimde ortaya koymaktadır. Katılımcıların yaklaşık %80'i güvenlik güçlerinin mahkeme kararı olmaksızın telefon dinlemesine karşıdır. Bu durum aynı zamanda yargıya ve yargı bağımsızlığına olan inancı aşınmış olsa da toplumun büyük çoğunluğunun yargıyı, denetleyen ve gözetleyen bir kurum olarak görmek istediğini ortaya koymaktadır.

GLOBAL

10

İletişim Kaynakları

Katılımcıların oldukça büyük bir kesimi (%92) ülke gündemini kitle iletişim araçlarından takip etmektedir. Toplumun ülke gündeminden haberdar olmasında ailesi, iş ve arkadaş çevresi oldukça sınırlı bir etkiye sahiptir.

Ülke gündeminden daha çok hangi yolla haberdar olursunuz? (%)

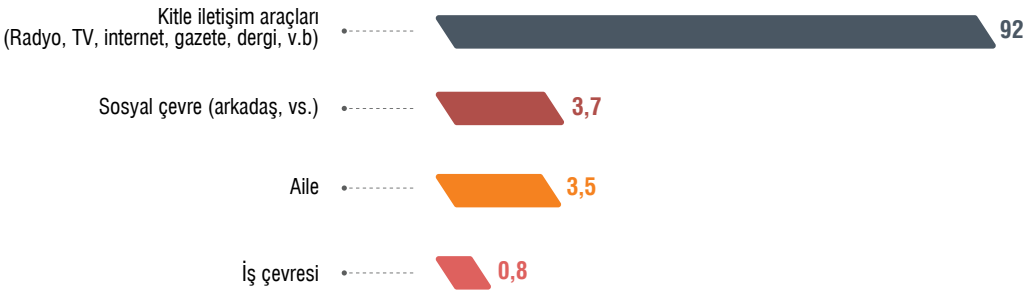

Haberleri en çok hangi iletişim kaynağından alırsınız? (Sadece birini işaretleyiniz) (%)

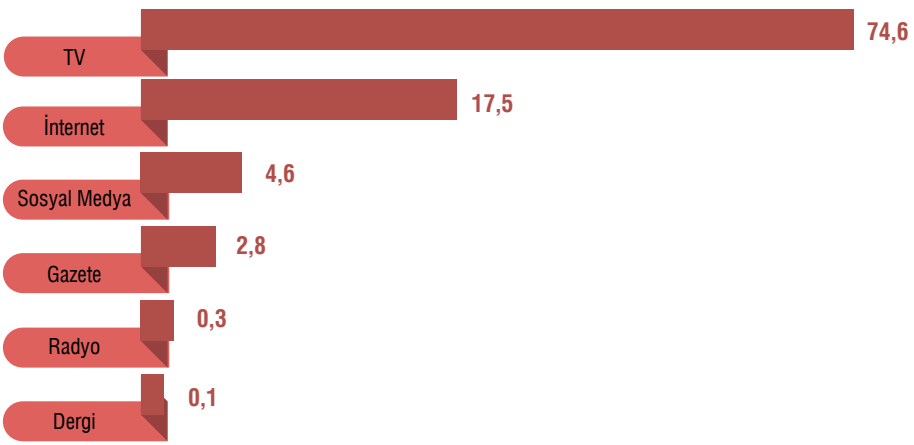

İletişim kaynakları içerisinde katılımcıların en çok beslendikleri haber kaynağı ise televizyondur (%74,6). Televizyonu %17,5'lik oranla internet, %4,6'lık oranla sosyal medya, %2,8'lik oranla gazete, %0,3'lük oranla sosyal medya ve %0,1'lik oranla dergi izlemektedir. Burada dikkat çekici olan internet kullanımı ve akıllı telefon kullanımındaki artışa rağmen sosyal medyanın haber kaynağı olarak halen televizyonun oldukça gerisinde yer almasıdır.

GLOBAL

Siyasi Tercihler

11

Katılımcıların çoğunluğunun (%61,9) ülke yönetimine talip olan bir liderde aradıkları en önemli özellik liderin dürüst olmasıdır.

Ülke yönetimine talip olan bir siyasi liderin en önemli 3 (Üç) özelliği ne olmalıdır? (%)

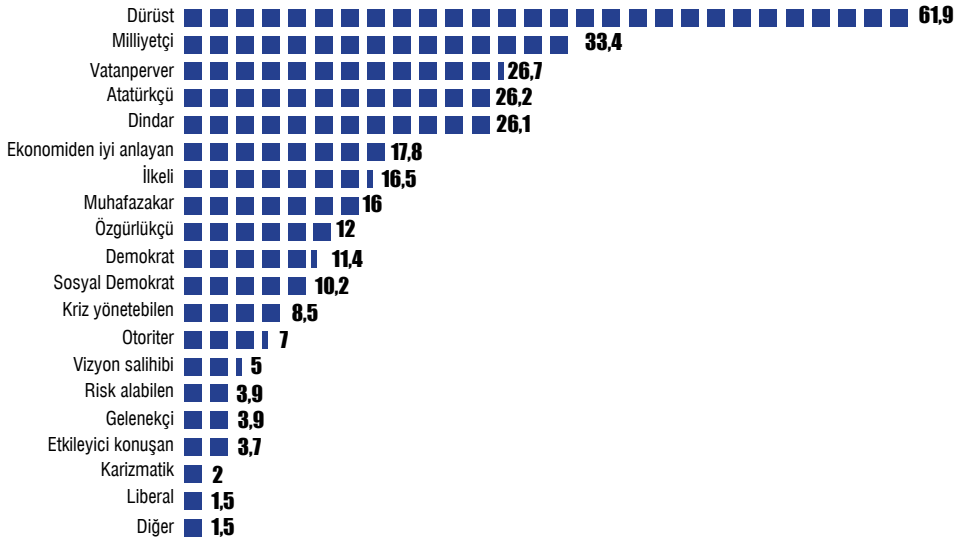

Dürüstlüğün yanı sıra katılımcılar liderin aynı zamanda milliyetçi (%33,4), vatanperver (%26,7), Atatürkçü (%26,2) ve dindar (%26,1) olmasına da önem vermektedirler.

Yaş gruplarına göre oy tercihlerinin dağılımı? (%)

	1. AK Parti	2.CHP	3.MHP	4.BDP/ HDP	5.SP	6.BBP
1. 18-24	%14,33	%15,59	%26,57	%31,82	%20,00	%11,11
2. 25-34	%27,11	%20,97	%29,47	%31,17	%30,00	%44,44
3. 35-44	%27,67	%21,51	%19,81	%19,48	%20,00	%33,33
4. 45-54	%14,33	%20,43	%13,53	%11,04	%20,00	%11,11
5. 55 yaş ve üzeri	%16,57	%21,51	%10,63	%6,49	%10,00	0
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100	%100

Siyasi partilerin oy oranlarının yaş gruplarına göre katılımcılar arasındaki dağılımı incelendiğinde; AK Partiyi tercih eden katılımcılar arasında yüksek oy oranı %27,67'lik oranla 35-44 aralığındaki yaş grubuna aittir. CHP'de ise en fazla oy %21,51 oranla 35-44 ve 55 yaş ve üzerindeki katılımcılardan gelmektedir. MHP'yi tercih eden katılımcıların çoğunluğu ise 25-34 yaş aralığındadır (%19,81). BDP/HDP oylarının çoğunluğu ise 18-24 yaş arasındaki katılımcılardan (%31,82) gelmektedir. SP (%30) ve BBP'de (%44) ise oylar daha çok 25-44 yaş aralığındaki katılımcıların oylarından oluşmaktadır.

Eğitim durumuna göre oy tercihlerinin dağılımı? (%)

	1. AK Parti	2.CHP	3.MHP	4.BDP/ HDP	5.SP	6.BBP
1. İlkokul	%40,00	%25,20	%17,39	%26,58	%20,00	%22,22
2. Ortaokul	%14,27	%12,73	%14,01	%10,76	%20,00	0
3. Lise	%29,37	%37,93	%45,41	%39,24	%20,00	%44,44
4. Üniversite (2 ve 4 yıllık beraber)	%15,52	%22,55	%22,22	%22,78	%40,00	%33,33
5. Lisansüstü	%0,84	%1,59	%0,97	%0,63	0	0
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100	%100

Eğitim durumuna göre siyasi tercihlerin dağılımında AK partiyi tercih eden katılımcıların büyük çoğunluğunun (%40) son olarak ilköğrenimini bitiren katılımcılardan oluştuğu görülmektedir. CHP oylarının çoğunluğu ise (%37,93) lise mezunu katılımcılardan gelmektedir. MHP oylarının çoğunluğu da (%45,41) büyük oranda lise mezunu katılımcılardan gelmektedir. BDP/HDP oylarının %39,24'ü de lise mezunu katılımcılardan gelmektedir. SP oylarının çoğunluğu (%40) üniversite mezunu katılımcılardan gelmekte iken; BBP'de oyların büyük bir kısmı (%44,44) lise mezunun katılımcıların oylarından oluşmaktadır.

Gelir durumuna göre oy tercihlerinin dağılımı? (%)

	1. AK Parti	2.CHP	3.MHP	4.BDP/HDP	5.SP	6.BBP
1.Yok	%0,56	%1,07	%0,94	%1,90	0	0
2. 500'den az	%1,82	%1,07	%1,88	%3,16	0	0
3. 501-1000	%17,37	%6,95	%13,15	%12,03	%25,00	%11,11
4. 1001-1500	%30,53	%25,94	%28,17	%32,28	%16,67	%22,22
5. 1501-2000	%22,55	%21,66	%23,94	%24,05	%16,67	%44,44
6. 2001-2500	%10,22	%17,11	%14,55	%9,49	%8,33	%11,11
7. 2501-3000	%4,34	%6,95	%6,10	%2,53	%8,33	0
8. 3001-3500	%1,96	%3,74	%0,47	%3,16	0	0
9. 3501-4000	%0,56	%1,07	%0,94	%1,27	0	0
10. 4001 ve üzeri	%2,24	%2,67	%2,82	%5,06	0	0
Bilmiyorum	%7,84	%11,76	%7,04	%5,06	%25,00	%11,11
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100	%100

Gelir durumuna göre oy tercihlerinin dağılımı incelendiğinde siyasi tercihini AK Parti'den yana kullananlar arasında en yüksek oy oranına sahip gelir grubunun %30,53'lük oranla aylık geliri 1001-1500 TL aralığında olan katılımcılar olduğu görülmektedir. Aynı şekilde CHP oylarının büyük kısmı (%25,94) da gelir düzeyi 1001-1500 TL aralığında olan katılımcılardan gelmektedir. MHP'de de oyların çoğunluğu (%28,17) aylık geliri 1001-1500TL aralığında olan katılımcıların oylarıdır. BDP/HDP oylarınında çoğunluğu (%32,28) aylık gelir düzeyi 1001-1500 TL aralığında olan katılımcıların oylarıdır. SP'nin oylarının çoğunluğu ise %25,00'lik oran ile 501-1000 TL arasında aylık gelir elde eden katılımcılardan gelmektedir. BBP'de ise 1501-2000 TL aylık ortalama gelir elde eden katılımcılar ön plandadır.

GLOBAL

12

Demografi

Katılımcıların %52'si erkek, %48'i ise kadındır. Katılımcıların yaşları 18 ile 84 arasında değişmektedir.

Cinsiyet (%)

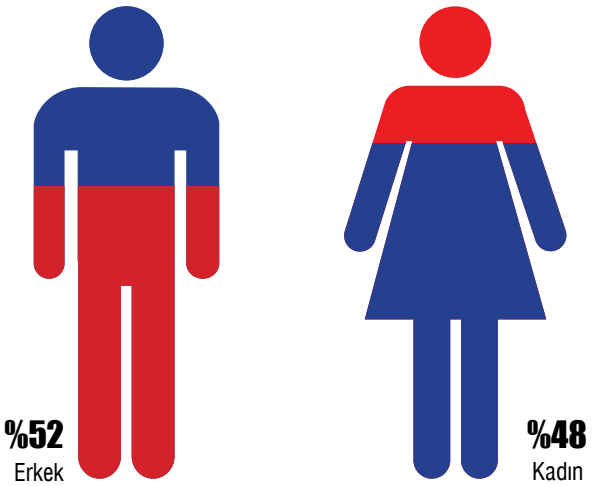

Katılımcıların %52'si erkek, %48'i ise kadındır.

Yaş (%)

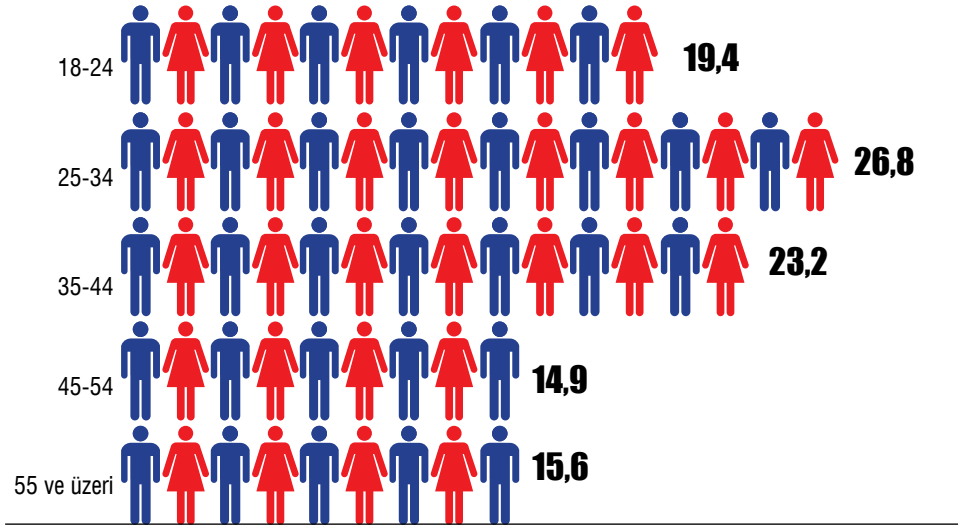

Katılımcıların yaşları 18 ile 84 arasında değişmektedir. Yaş gruplarının dağılımı yukarıdaki grafikte gösterilmiştir. Türkiye nüfus istatistikleriyle orantılı olarak örneklem içerisinde en fazla 25-34 yaş grubundaki katılımcılar yer alırken en az 55 yaş ve üzerindeki katılımcılar temsil edilmektedir.

Eğitim (%)

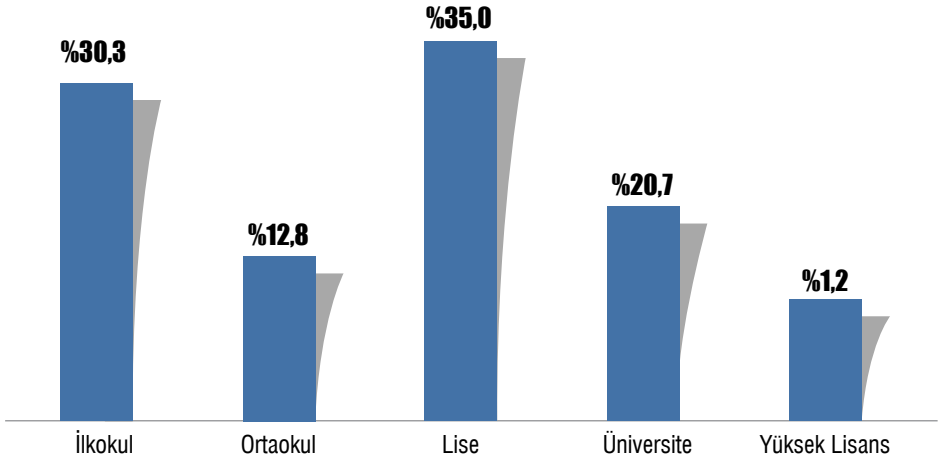

Katılımcıların eğitim düzeyleri 5 kategoride toplanmıştır. İlkokul kategorisi son olarak ilköğretimini tamamlamış olan katılımcıları kapsamaktadır. Yani %30'luk bir kesimi kapsayan bu kategori içerisinde herhangi bir resmî eğitim almamış olan katılımcılar da yer almaktadır. Diğer kategoriler sırasıyla son olarak ortaokul öğrenimini, lise öğrenimini, iki ya da 4 yıllık üniversite öğrenimini ve lisansüstü öğrenimini tamamlamış katılımcıları kapsamaktadır.

Gelir Durumu (%)

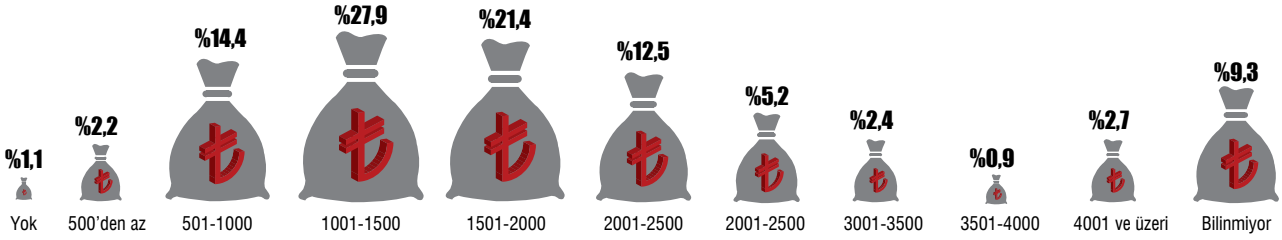

Katılımcıların gelir durumları aylık düzenli herhangi bir geliri olmayanlar ile 4000 TL ve üzerinde geliri olanlar arasında değişen 11 kategori kapsamında ele alınmaktadır. Katılımcıların %9,3'ü ise aylık gelir durumlarını bilmediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcıların % 67'si aylık Yok (0 TL) - 2000 TL arasında bir gelire sahiptir.

Aşağıdakilerden hangisi sizi en iyi tanımlamaktadır? (%)

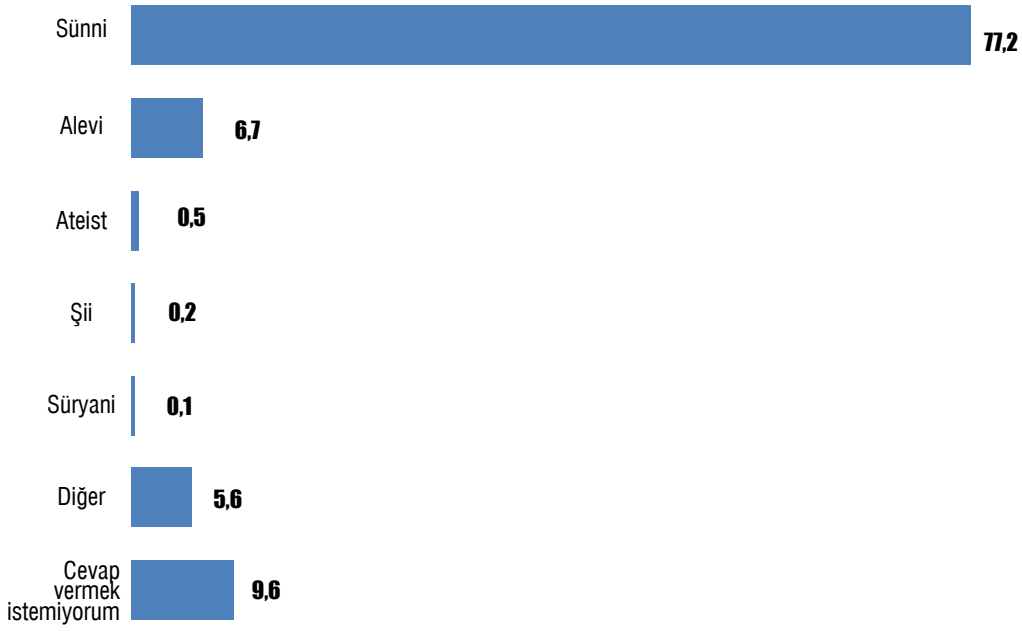

Katılımcıların %77,2'si kendini Sünni olarak tanımlarken, %6,7'si kendini Alevi olarak tanımlamaktadır. Bunları %0,5'lik oranla ateistler, %0,2'lik oranla Şiiler ve %0,1'lik oranla Süryaniler takip etmektedir. Katılımcıların %9,6'sı bu soruya yanıt vermek istememiş, %5,6'sı ise kendisini daha farklı şekilde tanımladıklarını ifade etmişlerdir.

Aşağıdakilerden hangisi sizi en iyi tanımlamaktadır? (%)

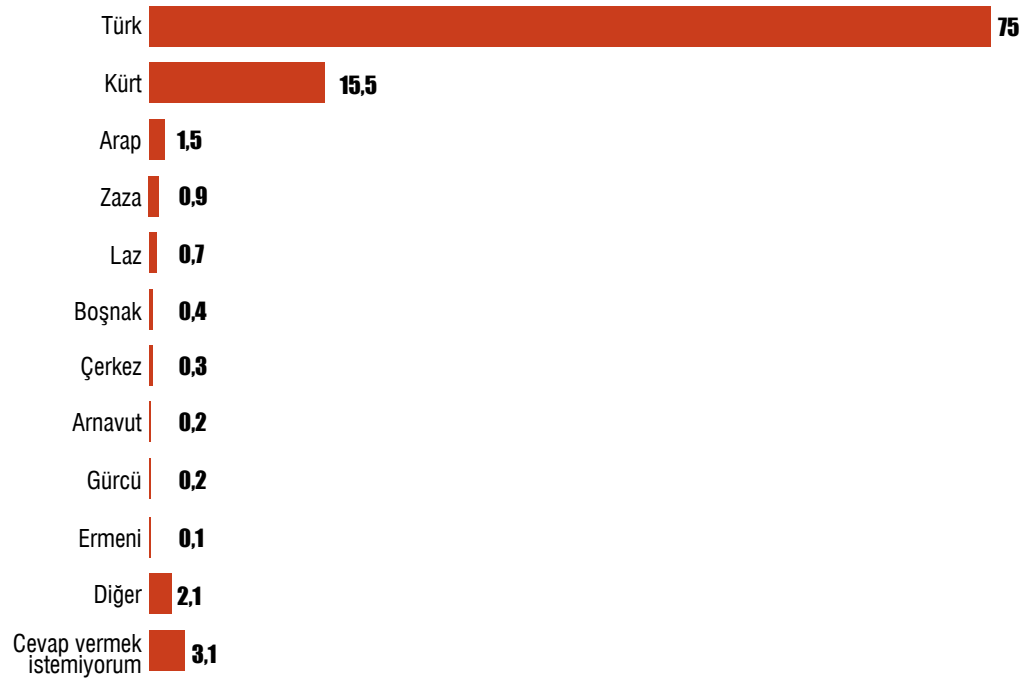

Katılımcıların %75'i kendini Türk olarak tanımlamaktadır. Kendini Kürt olarak tanımlayanların oranı ise %15,5'dir. Katılımcıların %1,5'i ise kendini Arap olarak tanımlamaktadır. Kalan katılımcıların %4,9'u kendilerini diğer kategorilerde tanımlarken, %3,1'i ise bu soruya yanıt vermek istememiştir.

Dünya görüşü olarak kendinizi nasıl tanımlarsınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz) (%)

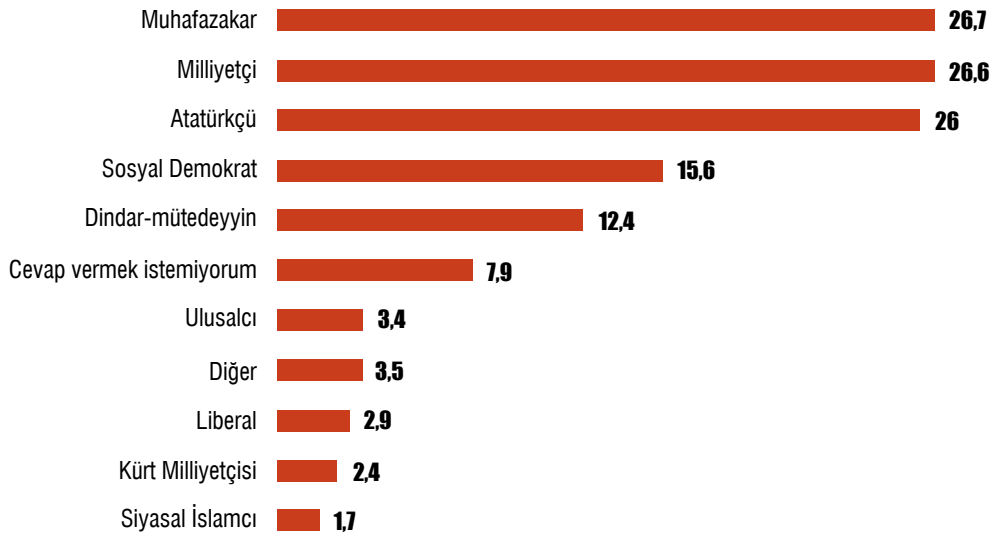

Katılımcılar arasında kendisini muhafazakâr (%26,7), milliyetçi (%26,6) ve Atatürkçü (%26) olarak tanımlayanlar çoğunluktadır. Bunları sırasıyla kendisini sosyal demokrat (%15,6), dindar-mütedeyyin (%12,4), ulusalcı (%3,4), liberal (%2,9), Kürt milliyetçisi (%2,4) ve siyasal İslamcı (%1,7) olarak tanımlayanlar takip etmektedir. Katılımcıların %7,9'u dünya görüşüyle ilgili cevap vermek istememiş, %3,5'lik bir kesim ise kendilerini sorulanlardan farklı bir biçimde tanımladıklarını ifade etmişlerdir.

Türkiye Toplumsal Eğilimler Anketi 2015

Global Türkiye Toplumsal Eğilimler Anketi 26 ilde 2209 katılımcı ile yüz yüze görüşme yöntemi ile 20 Ocak - 7 Şubat 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Çalışma kapsamında katılımcılara farklı konulardaki kaygı düzeyleri, IŞİD, çözüm süreci, kurumlara güven düzeyleri, suç algıları, ekonomik ve siyasi istikrar, güncel toplumsal eğilimler, iletişim kaynakları ve siyasi tercihleri ile ilgili düşünceleri sorulmuştur.

Katılımcılar, toplam 21 farklı başlıkta ele alınan konular içerisinde en çok uyuşturucudan kaygı duymaktadırlar. Uyuşturucuyu sırasıyla terör eylemleri, PKK, yolsuzluk, IŞİD, işsizliğin artması ve kadına yönelik şiddet takip etmektedir.

Katılımcıların çoğunluğu Türkiye'nin IŞİD ve Suriye politikası ile ilgili olarak sınır ötesi askerî operasyonları onaylamamaktadır.

Çözüm süreciyle ilgili olarak katılımcıların büyük bir kısmı "Millî birlik ve kardeşlik projesidir" ve "Terör sorununu bitirecektir" şeklindeki önermelere katılmamaktadır.

Katılımcıların büyük bir kısmı Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğini desteklemektedir. Diğer bir deyişle toplum, AB ile birlikte anılan evrensel değerleri, demokrasiyi ve insan hak ve özgürlüklerini benimsediğini ortaya koymaktadır.

GLOBAL
Global Politika ve Strateji

Mutlukent Mah. 1966. Cd. No. 4
Ümitköy, Çankaya/ANKARA
Tel: 0 312 236 1121
Faks: 0 312 236 1303

9 786056 539619

www.globalpse.org